БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР ҚОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

5-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 200 (1204)
8 ОКТЯБРЬ ЧОРШАНБА 1958 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Кеча Тошкентдаги Навоий номли Давлат опера ва балет театри биносида Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг конференцияси очилди. Конференцияга Осиё ва Африка қитъаларининг 50 дан ортиқ мамлакатидан, шунингдек Европа, Америка, Австралия қитъаларидан ҳам ёзувчилар меҳмон сифатида қатнашмоқдалар.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари Тошкент конференциясининг президиуми.

И. Глауберзон фотоси.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

СССР Министрлар Совети раиси Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ табриги

ТОШКЕНТ.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг Тошкентда тўпланган Конференцияси қатнашчиларини совет халқи, Совет ҳукумати номидан ва шахсан ўз номимдан қизғин табриклайман.

Осиё ва Африка ёзувчиларининг империалистик мустамлакачилар зулмидан озод бўлиш учун курашаётган халқларнинг миллий онгини оширишдаги актив ролига ҳамда озодлик ва мустақилликни курашиб қўлга киритган мамлакатларда янги ҳаёт қуришда уларнинг актив иштирок этаётганликларига прогрессив инсоният юксак баҳо бермоқда.

Шунга аминманки, Конференция Бандунг принциплари асосида ҳамкорликни ривожлантираётган барча мамлакатларнинг бирдамлигини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади. Турли қитъалардаги ёзувчиларнинг Конференцияда учрашуви бутун жаҳон адабиётининг муваффақиятли ривожланишига, Шарқ ва Ғарб маданиятлари ўртасида ўзаро алоқаларнинг кенгайишига ва мустаҳкамланишига ёрдам беради.

Мустамлакачиликка ва империализмга қарши, Африка-Осиё халқларининг озодлиги ва мустақиллиги учун, ер юзида тинчлик учун курашдан иборат улуғ ишга хизмат қилиши лозим бўлган Конференция қатнашчиларининг ишларига муваффақият тилайман.

Н. ХРУШЧЕВ

1958 йил 7 октябрь.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИГА

ТОШКЕНТ.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференциясининг чақирилиши Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги, дўстлиги, маданий алоқалари ва умумий тинчликни ҳимоя қилиш ишининг янада ривожланишини ифода этади. Қизғин табрикларимни йўллайман.

Чжоу ЭНЬ-ЛАЙ,

Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Бош министри.

ЖАВОҲАРЛАЛ НЕРУНИНГ ТЕЛЕГРАММАСИ

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг Конференциясига муваффақиятлар истаб, яхши тилакларимни йўллайман. Бу конференция тинчликка ва яхши ниятга даъват этадиган мурожаат қабул қилади деб умид этаман.

ЖАВОҲАРЛАЛ НЕРУ.

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ТАЙЁРГАРЛИК КОМИТЕТИНИНГ СЕКРЕТАРИАТИГА

ТОШКЕНТ, СССР.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг конференциясига қисқача мактуб юборишим билан ғоят хурсандман. Ёзувчиларнинг роли ўз асарлари билан завқлантириш ва маърифат тарқатишдан иборат бўлибгина қолмай, балки шундан ҳам иборатлирки, улар кишиларнинг фикрига ва ҳаракатларига таъсир ўтказадилар, инсоният тараққиётига эришишда асосий факторлардан бирыдирлар. Маданиятнинг ҳозирги янги даврида, Осиё ва Африка халқлари чинакам озодликка ва тараққиётга эришиш учун курашаётган бир вақтда жаҳоннинг ана шу қисмидаги барча ёзувчилар зиммасига айниқса муҳим вазифа ва жавобгарлик юкланади. Шак-шубҳа йўқки, конференция ана шу ёзувчиларнинг халқларни бахт-саодат ва тараққиётни таъминлашга илҳомлантириш йўлидаги интилишига ёрдам беради.

Цейлон бош министри БАНДАРАНАИКЕ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети илгари қабул қилинган қарорни ўзгартириб, кўмир саноати ходимларининг Бутуниттифоқ кенгашини ва қора металлургия ходимлари Бутуниттифоқ кенгашини 1959 йилда ўтказишга қарор қилдилар.

СССР Олий Совети Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссияси раиси, КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси

Н. А. МУҲИТДИНОВнинг нутқи

Азиз дўстлар ва ўртоқлар!

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир Шоҳ Хазрат Олийларининг таклифига биноан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов билан бирга дўстона Афғонистонда бўлганимиздан ва у ерда ғоят самимий ва қизғин кутиб олинганимиздан кейин шундай мўътабар йиғилишда ҳозир бўлиш имкониятига муяссар бўлдим. Бу йиғилишда икки буюк қитъанинг вакиллари ҳамда жаҳондаги турли мамлакатлардан жуда кўп меҳмонлар тўпланган.

Мен СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг топшириғига мувофиқ, унинг Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари Конференцияси қатнашчиларига юборган табригини ўқиб эшиттириш шарафига муяссарман. (Конференция қатнашчилари Н. С. Хрушчевнинг табригини гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар).

Н. А. Муҳитдинов ҳозир бўлганларга мурожаат этиб, бундай дейди:

Азиз дўстлар! Тинчликни ва халқларнинг бахт-саодатини қадрлайдиган ҳамма киши шу ерда, ушбу залда, Ўзбекистон пойтахти — Тошкентда қирқдан ортиқ мамлакатдан келган ёзувчиларнинг тўпланганлигига қувонмай қола олмайдилар.

Шу залда тўпланган маданият арбоблари ўз территорияси Ғарбда Атлантикадан тортиб Шарқда Тинч океангача чўзилган, аҳолиси эса ер юзидаги аҳолининг ярмидан кўпроқ қисмини ташкил этган икки қитъанинг халқларидан вакил бўлиб келганлар.

Бу қитъаларнинг табиий бойликлари битмас-туганмасдир. Улар табиий ресурсларнинг ғоят катта запасларига эга. Бу ерда пахта ва шоли, жут ва каноп ҳамда бошқа кўпгина қишлоқ хўжалик экинлари етиштирилади.

Шарқ халқлари жаҳон тарихида муҳим ўрин олиб келдилар ва ҳозир ҳам муҳим ўринни эгаллаб келмоқдалар. Европадаги ва бошқа қитъалардаги халқлар сингари Шарқ халқлари ҳам асрлар давомида бебаҳо моддий ва маънавий бойликларни яратдилар, бу бойликлар жаҳон маданияти ва цивилизацияси хазинасига олтин фонд бўлиб қўшилди. Инсоният Осиё ва Африка халқларининг улуғ фарзандларини, ўзларининг ақл-заковатлари билан коинот сирларини очган, кишиларга табиат қонунларини билиб олишда ёрдам берган ва жаҳон фани ҳамда тараққиётининг бутун-бутун даврларини очган фарзандларини ҳеч қачон унутмайди.

Шарқ халқларининг фарзандлари бутун дунёга машҳур бўлган кўпгина сўнмас бадиий адабиёт асарларини яратдилар, бу асарлар минглар-ча йиллар яшамоқда, жаҳон маданиятининг ривожланишига ғоят катта таъсир ўтказмоқда.

Сиз азиз меҳмонларимиз, шу тарихий Конференция қатнашчилари икки қитъадаги улуғ халқларнинг вакиллари бўлганлигингизга хурсандмиз.

Сизнинг конференциянгиз сингари ваколатли конференцияни чақириш ҳозирги даврда рўй бераётган ҳақиқатан ҳам оламшумул-тарихий процесслар туфайли мумкин бўлди. Миллий-озодлик ҳаракати ҳеч қачон ҳозиргидек кенг авж олгани йўқ эди. Биз бунинг гувоҳимиз. Мустамлакачилик кишанлари Шарқдаги кўп халқларнинг қўл-оёғини занжирлаб қўйган, уларнинг қадр-қимматини камситган ва таҳқир қилган, империалистлар Осиё ва Африканинг кенг ерларида ўзларини хўжайин деб ҳис қилган лаънати вақтлар абадий йўқ бўлиб кетди. Бу вақтлар энди қайтиб келмайди! Улуғ хитой халқи қўзғолди ва ўзининг қудратли қоматини ростлаб олди, эндиликда у шаҳдам қадамлар билан янги ҳаёт қуриш йўлидан олға бормоқда.

Улуғ хитой халқининг вакилларини ўртоқ Мао Цзе-дун бошлиқ Коммунистик партия раҳбарлигида эришган буюк муваффақиятлар билан ҳамда яқинда бўлиб ўтган байрам—Хитой Халқ Республикасининг тўққиз йиллиги билан табриклашга ижозат бергайсиз.

Корея Халқ-Демократик Республикасида, Вьетнам Демократик Республикасида, Мўғулистон Халқ Республикасида экономика ва маданиятни ривожлантириш соҳасида анча катта ғалабаларга эришилди. Ҳиндистонда, Бирлашган Араб Республикасида, Индонезияда ва Осиё ҳамда Африканинг бошқа мамлакатларида хўжалик ва маданий қурилишда эришилган муваффақиятларга ҳаммамиз қувонмоқдамиз. Бу мамлакатлар озодликни ва миллий мустақилликни курашиб қўлга киритган халқ нималарни қилишга қодир эканлигини бутун дунёга намойиш қилиб кўрсатмоқдалар. Совет халқи ва бизнинг ҳукуматимиз чин кўнгилдан Осиё ва Африка халқларига бахт-саодат, тинчлик ва муваффақият тилайдилар.

Қадрли дўстлар, сизлар билан биз ажойиб даврда, яъни мустамлакачилик зулми остида кўп йиллар жафо чеккан икки буюк қитъа—Осиё ва Африка мамлакатлари уйғонаётган ва ўз миллий маданиятининг янги равнақини бошидан кечираётган бир даврда, тинч ҳаёт, инсониятнинг бахт-саодатини кўзлаб чақирилаётган ҳозиргидек учрашувлар—самимий, дўстона учрашувларни ўтказиш мумкин бўлган даврда яшамоқдамиз.

Халқимиз адибларни киши руҳининг инженерлари деб атайди. Бу жуда ўткир гап. У ёзувчиларнинг олижаноб фаолиятидаги асосий вазифани, чунончи—кишилар онгини шакллантириш, уларни халқлар озодлиги ва бахт-саодати учун қатъий, саботли кураш олиб бориш руҳида тарбиялаш вазифасини характерлайди. Инсониятнинг келажак тақдирида кўп нарса сизларга, бадиий сўз санъаткорларига боғлиқдир.

Биз Европа халқларининг маданияти, адабиёти ва санъатидаги бутун илғорлик, прогрессивликка юксак баҳо берамиз. Осиё ва Африка мамлакатларининг прогрессив ёзувчилари ҳам ўз халқларининг озодлик ва мустақиллик учун, тенг ҳуқуқлилик ва тинчлик учун олиб борган курашига бебаҳо катта ҳисса қўшдилар. Уларнинг эркин сўзи тинчлик ва халқлар ўртасидаги дўстликдан иборат буюк идея манфаатларини кўзлаб, кишиларни бирлаштириш ишига хизмат қилади.

Инсоният тўплаган барча хазиналарни эгаллашга интилаётган совет кишилари Осиё ва Африка мамлакатларининг тарихига, уларнинг ҳозирги маънавий бойликларига доим зўр эътибор бериб келмоқдалар. Мактабларимизда ва олий ўқув юртларимизда Осиё ва Африка халқларининг тиллари, ёзувчиларнинг, фан арбобларининг асарлари ўрганилмоқда. Бизда Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг китоблари миллион-миллион нусха нашр этилмоқда. Совет Иттифоқида 40 йил ичида Осиё ва Африка мамлакатларининг бир минг бир юздан ортиқ асари мамлакатимиз халқлари тилларида жами 50 миллион нусхадан кўпроқ нашр этилди. Турли мамлакатлардаги ёзувчилар яратган ва яратаётган энг яхши асарлар жуда кўп таржима қилиниб нашр этилмоқдаки, инсоният маданияти тарихида бундай ҳоллар кўрилмаган эди. Биз бу билан фахрланамиз.

Кўп миллатли совет адабиётимиз жаҳон адабиётини кўпгина ажойиб, талантли асарлар билан бойитди, совет адабиёти тинчлик учун, инсоният бахти учун курашнинг биринчи сафларида бормоқдаки, биз бу билан ҳам фахрланамиз.

Ҳурматли дўстлар!

Бир ярим миллиард кишидан кўпроқ аҳолиси бўлган мамлакатларнинг вакиллари Тошкент конференциясига тўпландилар. Бу конференция икки қитъа халқларининггина эмас, балки бутун дунё халқларининг ҳам маданий ҳаётида жуда катта аҳамиятга эга бўлган воқеадир. Сизлар олижаноб ишингизни бутун ер юзида империалист агрессорларнинг янги уруш олови ёқиш йўлидаги уринишларига қарши, тинчлик учун курашда халқларни бирлашишга ундаган даъватлар тобора жаранглаб эшитилаётган ажойиб кунларда бошламоқдасиз.

Уруш олови ёқувчилар ўзларининг хавфли иғволарини давом эттирмоқдалар. АҚШ ва Англия қуролли кучларининг Ливан ва Йорданияга хиёнаткорона бостириб кирганлиги натижасида Араб Шарқида пайдо бўлган уруш ўчоғи сўнмасданоқ Узоқ Шарқда урушнинг даҳшатли булутлари яна пайдо бўлди. Агрессив кучларнинг олти юз миллионли Хитой халқига қарши сурбетларча иғволари тинчлик ишига жиддий хавф туғдиради ва барча тинчликсевар халқларнинг тобора қаттиқ қаҳр-ғазабига ҳамда нафратига сабаб бўлмоқда. Совет ҳукумати бошлиғи Н. С. Хрушчев ТАСС мухбирининг саволига қайтарган ва кеча эълон қилинган жавобида яна қуйидагиларни таъкидлади: «АҚШнинг Хитой ички ишларига йўл қўйиб бўлмайдиган даражада аралашуви, Америка қуролли кучларининг Тайвань бўғози районидаги агрессив ҳаракатлари келтириб чиқарадиган барча оқибатлар учун халқлар олдида, тарих олдида ғоят жиддий жавобгарлик АҚШ ҳукуматининг зиммасига тушади».

Совет кишилари Осиё, Африка халқларига, уларнинг маданияти, урф-одатларига, миллий озодлик курашига доим зўр ҳурмат билан қараб келдилар ва қарамоқдалар, улар билан ўз муносабатларини доим миллатларнинг тенг ҳуқуқлилиги ленинча принципи асосига қуриб келдилар ва қурмоқдалар, уларга доим беғараз, қардошларча ёрдам кўрсатиб келдилар ва кўрсатмоқдалар, уларнинг озодлик ва мустақиллик йўлидаги курашини ҳамиша қуллаб-қувватладилар ва қўллаб-қувватламоқдалар. Биз Осиё ва Африка халқларининг шодлик кунларида ҳам, машаққатга учраган кунларида ҳам доим улар билан биргамиз. Совет кишилари дўстлик, ўртоқлик, ўзаро ёрдамни худди шу маънода тушунадилар.

Совет халқи ва унинг ҳукумати ўз ташқи сиёсатида ленинча принципларга бундан буён ҳам оғишмай амал қиладилар ва бутун дунёда тинчлик учун изчиллик билан кураш олиб борадилар. Бу қуруқ гап бўлмай, балки амалий ишдир. Бутун прогрессив инсоният буни яхши билади.

Янгидан-янги фабрика ва заводлар қураётган, озиқ-овқат мўл-кўллигини таъминлаш учун миллион-миллион гектар қўриқ ерларни ўзлаштираётган, атом электростанциялари ва атом музёрарлари қураётган, космосга парвоз қилаётган совет кишилари учун тинчлик керак. Улар тинчлик учун, ўз болаларининг бахти учун яшамоқдалар ва ишламоқдалар. Шу сабабдан улар сизларни ва тинчлик тарафдорлари ҳамда курашчиларининг қудратли сафларида бораётган барча кучларни қизғин табриклайдилар.

Халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги жуда катта саодатдир! Бунинг учун ҳар қанча меҳнат қилинса ва ҳар қанча кураш олиб борилса, арзийди. Инсониятнинг виждони ва ақл-идроки империалист агрессорларнинг ўт билан жиноятқорона ўйнашишларига тоқат қилолмайди.

Тинчлик учун, бутун инсониятнинг озодлиги ва бахти учун курашда халқлар бирлигини кун сайин мустаҳкамлаш ва чиниқтириш керак. Ана шу буюк ишда халқлар орзу ва тилагининг ифодачилари бўлган сизларнинг, юксак гуманизм идеяларига хизмат қилишни ўз ҳаётининг мақсади қилиб қўйган кишиларнинг роли ғоят каттадир.

Прогрессив адабиёт тинчлик ва тараққиёт учун курашнинг доим олдинги сафларида борди. Янги ёзувчилар тинчлик тарафдорларининг қудратли ҳаракати сафига ўтсинлар. Курашчи, граждан ёзувчининг садоси тобора жаранглаб эшитилсин. Улар бадиий образларнинг буюк кучи билан дўстлик ва тинчлик, эркинлик ва тараққиётнинг порлоқ идеаллари тантанаси учун тобора актив кураш олиб борсинлар.

Бу ерда, меҳмондўст Тошкентда куз фасли бўлишига қарамай, қуёш нур сочиб ором бахш этмоқда, сизлар бу ерда ўзларингизни қизиқтираётган масалаларни муҳокама қила оласиз, бутун прогрессив инсониятнинг уруш хавфига қарши, тинчлик учун, меҳнат аҳлининг озодлиги ва бахтли турмуши учун олиб бораётган умумий курашида ўз ўрнингизни янада яхшироқ белгилай оласиз.

Маълумки, Осиё мамлакатлари ёзувчиларининг биринчи конференцияси улуғ Ҳиндистон пойтахти Деҳлида ўтказилган эди. Ҳурматли бош министр Жавоҳарлал Неру бу конференцияга жуда катта эътибор берди. Конференциянинг тинчликсевар бутун ҳинд халқининг дўстона хайрихоҳлиги ва қўллаб-қувватлаши вазиятида ўтган ишлари самарали бўлди.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг бу конференцияси ҳам муваффақиятли ўтишига ишонамиз.

Биз конференциянинг бу ерга келган ҳурматли қатнашчилари ва азиз меҳмонларга уларнинг Тошкент шаҳрини, кўпдан буён халқлар ўртасида иқтисодий ва маданий алоқалар марказларидан бири деб ҳисобланиб келаётган шаҳарни ўзларининг жойи сифатида танлаганликлари учун қизғин ташаккур изҳор қиламиз. Бу зал кўпгина машҳур учрашувларнинг шоҳиди бўлди.

Совет кишилари сизлар билан учрашиш ва сизларни яқиндан билиш имкониятига эга бўлганликлари учун фахрланадилар ва бу билан бахтлидирлар.

Ўзбекистон пойтахтининг аҳолиси сизларнинг бу ерда бўлишингиз самарали ўтиши учун ана шу қадимий ва ҳамиша ёш шаҳар билан, унинг кишилари билан, янги қурилишлари, фабрика ва заводлари, театр ва клублари, маданият саройлари ва боғлари билан, унинг атрофидаги колхозлар билан яхшироқ танишиш имкониятига эга бўлишингиз учун қўлларидан келган бутун чорани кўрадилар, деб ишонамиз.

Конференция делегатларининг Москва, Ленинград, Киевга, шунингдек Қозоғистон, Тожикистон, Туркманистон, Қирғизистон, Озарбайжон, Грузия, Арманистонга ва мамлакатимизнинг бошқа республикалари ва шаҳарларига боришларини истаймиз. Сизлар ҳамма жойда самимий меҳмондўстлик кўрасиз, ҳамма ерда сизларга эшиклар кенг очиб қўйилади, ҳамма ерда ўз дўстларингизни кўрасиз.

Бутун дунёнинг эътибори сизнинг конференциянгизга қаратилган. Яхши ниятдаги кишилар ўзларингизни қизиқтираётган проблемаларни биргаликда муҳокама қилиш, ўз фикрингизни ўртоқлашиш, умумий қарорларга келиш, ўзаро алоқа ва мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун тўплаганлигингиздан хурсандирлар.

Совет Иттифоқи ҳукумати ишонч билдириб айтадики, Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг конференцияси жуда яхши ўтади, сизлар ўз олдингизга қўйган ҳамма мақсадларга эришасиз.

Ҳеч шубҳа йўқки, сизнинг учрашувингиз она ва болаларнинг бахти тўғрисида, ер юзидаги барча меҳнаткашларнинг бахти тўғрисида чин ғамхўрлик қилиш руҳи билан суғорилади.

Осиё ва Африка адабиёти ходимларига шон-шарафлар бўлсин!

Яшасин халқлар ўртасида дўстлик ва бутун дунёда тинчлик!

Ҳурматли дўстлар, сизларга самимий салом ва яхши истакларимизни изҳор қиламиз!

Н. А. Муҳитдиновнинг нутқи зўр эътибор билан тингланди ва кўп марта қарсаклар билан бўлиниб турди.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Ҳозирги вақтда бутун дунёдаги миллионларча кишиларнинг эътибори Тошкентга қаратилган. Бу ерга Шарқ адабиётининг атоқли арбоблари келдилар. Ёзувчиларнинг Ўзбекистон пойтахтида ўтказиладиган халқаро учрашувига — шу вақтгача бўлиб ўтганидан кўра кўпроқ вакиллар қатнашаётган учрашувга неча ўнлаб мамлакатда кўп ойлар мобайнида тайёргарлик кўрилди.

Тошкент конференциясининг олижаноб ғоялари замонамиз учун характерли бўлган жаҳоншумул тарихий процессларни — халқларнинг инсоният тараққиёти учун, миллий мустақиллик учун, мустамлакачиликка қарши, бутун дунёда озодлик ва тинчлик учун олиб бораётган курашини эркин ифода этади. Бу ғоялар халқларнинг фикр ва орзу-тилакларини ифодаловчи ёзувчиларнинг қалбидан чуқур жой олди. Осиё ва Африка мамлакатларидаги адабий ҳаракатнинг кўпгина намояндаларини Тошкентга чорлади.

7 октябрь куни икки қитъадаги ва бутун дунёдаги халқларнинг маданий ҳаёти тарихига шонли кун бўлиб киради. Бу кунда Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларнинг конференцияси ўз ишини бошлаб юборди.

...Навоий номли давлат опера ва балет театри байрам либосини кийган. Бинонинг олди томонида конференция эмблемаси солинган ғоят катта транспарант, улинг қатнашчиларига қаратилган самимий салом сўзлари, Тошкентда ўтказилаётган ёзувчиларнинг буюк ассамблеясига вакилларини юборган мамлакатларнинг байроқлари тикилган.

Кундуз соат 4-30 минутда конференция делегатлари, чет эллардан, шунингдек барча совет республикаларидан келган меҳмонлар, турли халқаро ташкилотларнинг вакиллари, Ўзбекистон маданияти, адабиёти ва санъати арбоблари, Тошкент жамоатчилигининг вакиллари театрнинг кенг фойеларини тўлдирадилар. Матбуот ложаларида совет ва чет эл мухбирлари ўтирибдилар. Фойеда китоб виставкаси очилади. Шу ерда ҳозир бўлган кишилар совет маданиятининг мавж уриб яшнаганлигини, СССР халқлари миллий адабиётини ривожлантириш соҳасида эришилган жуда катта муваффақиятларни, совет кишиларининг чет эл ёзувчилари ижодига зўр қизиқишларини акс эттирувчи стендларни иштиёқ билан томоша қиладилар. Кўп стендлар Осиё ва Африка мамлакатлари адабиётининг тараққиётига бағишланган.

Конференцияни Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари Конференциясини ўтказиш Осиё-Африка Тайёргарлик комитетининг раиси, атоқли ўзбек ёзувчиси ва давлат арбоби Шароф Рашидов очди. Унинг таклифига мувофиқ, Конференцияда қатнашиш учун Тошкентга келган ёзувчилар делегацияларининг раҳбарлари — Ҳалилий (Афғонистон), Аларабий Демагхлатрус (Жазоир), Марио де Андраде (Ангола), У Йо (Бирма), Ма Лай Кхем (Камбоджа), Бенжамен Матип (Камерун), Сири Сивали Тхего (Цейлон), Мао Дун (ХХР), Антнас Тефкрос (Кипр), Хоай Тхань (Вьетнам Демократик Республикаси), Мануэль Крус (Филиппин), Эфуа Теодора Сатерлэнд (Гана), Тарашанкар Баннержи (Ҳиндистон), Интойо (Индонезия), Абдул Раззоқ Муҳитдин (Ироқ), Сей Ито (Япония), Абдул Касим Саид Карим (Иордания), Хан Сер Я (Корея Халқ Демократик Республикаси), Цендийн Дамдинсуран (Мўғулистон Халқ Республикаси), Абдил Хафиз Аббу (Нигерия), Аҳмад Шели Омер Алозари (Сомали), Муҳитдин Сабир (Судан), Кулаб Сайпрадит (Таиланд), Нозим Ҳикмат (Туркия), Али Умар Сенноига (Уганда), Муҳаммад Халаф Алла Аҳмад (Бирлашган араб Республикаси) қарсаклар остида президиум столи ёнидаги ўринларни эгаллайдилар.

СССР Олий Совети Миллатлар Совети Ташқи ишлар комиссиясининг Раиси, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси Н. А. Муҳитдинов, шунингдек СССР Олий Совети Иттифоқ Совети раисининг ўринбосари С. К. Камолов ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси М. З. Мирзаахмедов гулдурос қарсаклар остида президиумдан жой оладилар.

Раислик қилувчи конференция номига СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчевдан табрикнома олинганлигини билдиради. Конференция делегатлари ва меҳмонлар бу хабарни давомли қарсаклар билан кутиб оладилар.

Ҳамма томонидан самимий кутиб олинган **Н. А. Муҳитдиновга** сўз берилади. (А. Н. Муҳитдинов нутқи газетамизнинг бугунги сонида босилди).

Шундан кейин конференцияда Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгашининг бош министри Чжоу Эньлай, Ҳиндистон Республикасининг бош министри Жавоҳарлал Неру, Цейлон бош министри С. Бандаранаике ва Бирма Иттифоқининг бош министри У Нунинг табриклари ўқилади.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференциясини ўтказиш Осиё-Африка тайёргарлик комитетининг раиси **Шароф Рашидов** нутқ сўзлайди.

Шароф Рашидов нутқи

Қадрли дўстлар, биродарларимиз ва опа-сингилларимиз! Осиё ва Африка халқларининг шонли ўғил ва қизлари!

Қадрли меҳмонларимиз!

Мен сизларни, Осиё ва Африка ёзувчиларини Совет Ўзбекистони пойтахтида — серқуёш Тошкент шаҳрида Осиё-Африка тайёргарлик комитети номидан, ўзбек халқи номидан, барча совет кишилари номидан самимий табриклаш, қардошларча муҳаббат ва дўстлик туйғуларимизни изҳор қилиш бахтига мушарраф-ман.

Биз, қадрли дўстлар, сизларни табриклар эканмиз, ҳозирги замон Шарқининг илғор зиёлиларини, атоқли сўз санъаткорлари ва маданият арбобларини, Шарқнинг қалби, нур-жамоли ва шон-шарафини табриклаймиз. Биз сиз орқали барча халқлар озодлиги ва мустақиллигининг, тараққиёт, дўстлик ва тинчликнинг қаҳрамон курашчилари бўлган Осиё ва Африканинг истеъдодли ва мард халқларига алангали салом йўллаймиз, уларнинг гуллаб-яшнаши, бахт-саодатли бўлиши йўлидаги самимий истакларимизни изҳор қиламиз.

Бутун маданий дунё конференциямиз ишини, ёзучиларнинг ана шу чинакам буюк ассамблеяси бўлиб қолган конференция ишини зўр ҳавас, катта эътибор билан кузатиб турибди. Бизнинг конференциямиз «панча шила» абадий принципларини олтин ҳарфлар билан иншо қилган Бандунг руҳи асосида ўтмоқда.

Қадрли дўстлар, бизнинг қўлимиздаги куч бениҳоядир, чунки бу ерда жам бўлган сиз билан биз икки буюк қитъа — Осиё ва Африка халқларининг вакилларимиз. Ана шу ҳар иккала қитъада бир ярим миллиарддан ортиқ аҳоли, яъни инсониятнинг тахминан учдан икки қисми яшайди.

Ёзувчилар конференциямизнинг кучи шундаки, ер юзидаги барча меҳнаткашларнинг орзу-тилакларини ифодаловчи тинчликсевар, олижаноб интилишлар бу конференциянинг арсеналини ташкил этади. Ёзувчилар конференциямизнинг кучи яна шундаки, пўлат қанотли, юксак парвозли сўз, тўсиқ-ғовларни енгиб ўтувчи сўз, кишиларнинг қалбларига, онгларига қуёш нуридай кириб борувчи сўз, уларнинг яшаши ва яратишига, курашуви ва зафарига мадад берувчи сўз конференциямизнинг арсеналини ташкил этади.

Тинчликни қадрловчи, озодликни қадрловчи кишиларнинг ҳаммаси — юз миллионларча кишилар бизнинг конференциямизни қўллаб-қувватламоқдалар. Ўз ҳаётини, ўз истеъдодини, ўз меҳнатини халқ хизматига, озодлик, тинчлик ва халқлар дўстлиги ишига бағишлаган ёзувчилар ва маданият арбобларининг ҳаммаси бизни қўллаб-қувватламоқдалар.

Тарих ёзувчилар зиммасига улуғвор бурч юклагандир. Уларнинг бурчи Шарқ халқларининг миллий озодлик курашига муносиб ҳисса қўшишдан, барча халқларнинг озодлиги ва мустақиллиги учун, Осиё ва Африка халқларининг қадимги, ўзига хос маданиятини қайта тиклаш ва янада яшнатиш учун, уларнинг кўп асрлик шонли традицияларга эга бўлган маданий ва адабий алоқаларини қайта тиклаш ва ривожлантириш учун авж олаётган буюк жангнинг ҳақиқий куйчилари бўлишдан иборат.

Биз шундай асрда яшамоқдамизки, эндиликда инсон дарёлар оқимини ўзгартиришга, атомларни бошқаришга, космосга дадил парвоз этишга қодирдир. Аммо, узоқ ўтмиш замонларда Тигр ва Ефрат, Янцзи ва Ганг, Ҳинд ва Амударё, Нил ва Кура водийларида яшаган шарқ халқлари маданиятнинг дастлабки сўнмас машъалларини ёққанларини инсоният ҳеч қачон унутмайди.

Тинч-тотув ҳамкорлик йўли, Осиё ва Африка халқлари ўртасида моддий ва маънавий маданият бойликларини айирбошлаш йўли хизматини ўтаган Буюк Ипак йўли тарих йилномасидан ҳеч қачон ўчмайди ва инсоният онгида нур йўлидай мангу порлайди.

Ажнабий келгиндиларнинг қилмиши бўлган жуда кўп вайронгарчилик урушлар, сўнгги асрларда эса, мустамлакачилик Шарқ халқлари маданияти ва адабиётининг тараққиётига тўсиқ бўлиб келди, уларнинг традицион дўстлик алоқаларини узиб қўйди, Осиё ва Африка халқларини бир-биридан ажратди, уларнинг моддий ва маънавий кучлари ривожини бўғиб қўйди. Аммо, Шарқ халқлари барча синовларга мардона бардош бериб, ўзларининг асл, бебаҳо, мумтоз маданиятларининг зебу-зийнати ва бойлигини сақлаб қолдилар.

Осиё ва Африка халқлари ўз тараққиётининг баҳор фаслига қадам қўйдики, буни замонамиз нишонаси деб айтмоқ лозим. Кўклам довулидан кейин ер ҳаёт чашмасини симиради. Ниҳоллар қад кўтариб, кўкка, булутларни ёриб чиққан қуёшга интилади. Ҳамма нарса яшаради, кўкаради, гуркирайди...

Шарқ халқларининг миллий озодлик ҳаракати ҳам худди кўклам довули каби Осиё ва Африканинг бепоён уфқидан империализм булутларини парчалаб тарқатмоқда. Ана шу адолатли ва олижаноб кураш империалистлар ҳукмронлиги ва жабр-зулмининг барча иллатлари ва қолдиқларини ер юзидан супуриб ташламоқда, янги, ёш, соғлом, нурли нарсаларнинг ҳаммасига ҳаёт кучи бағишламоқда.

Тун кетидан тонг келишини тўхтатиб бўлмаганидек, икки буюк қитъа — Осиё ва Африка халқларининг озодлик, мустақиллик, тенглик ва яшнаш йўлидаги ғолибона ҳаракатини ҳам тўхтатиб бўлмайди.

Агар ожизгина шабада бир лаҳза эсгудек бўлса, уни сезиб бўлмайди, у, баргларни сийпайди, холос. Аммо, кучсиз ҳаво оқимлари бирга тўпланиб, қудратли довулга айланса, бўрон гуриллайди. Икки буюк қитъа — Осиё ва Африка халқларининг кучқувввати қўшилганида, шундай бир қудратли миллий озодлик ҳаракати вужудга келдики, бу ҳаракат худди кўклам довули каби ҳайқириб, эски дунёнинг чирик дарахтини таг-томири билан суғуриб, чил-парчин қилиб ташламоқда.

Бир одам юрганда — қадам зарби деярлик сезилмайди. Икки қитъадаги бир ярим миллиард инсон бир вақтда баб-баравар қадам ташласа, ер ларзага келади.

Биз, ёзувчилар унча кўп эмасмиз. Аммо, биз ўз халқларимиз номидан сўзлаган вақтимизда, ҳар вақт атрофимизда бир ярим миллиард киши кенг кўкракларининг иссиқ нафасини сезиб турамиз.

Биз, ёзувчиларни Адабиётнинг буюк иши бирлаштиргандир. Мен бу сўзни шунинг учун ҳам алоҳида талаффуз билан айтаяпманки, адабиёт деганда, халқлар билан, уларнинг қувончлари ва қайғулари билан боғлиқ бўлган буюк Адабиётни, халқларнинг орзу-умидларини ифодалайдиган, инсоният бахт-саодати, тинчлиги, тараққиёти ғоялари билан суғорилган адабиётни кўзда тутаман. Бу муқаддас ишга хизмат қилмоқ барча замон ва барча халқлар адабиёти классикларининг ижодига сайқал берган қаҳрамонона ғояларга буюк содиқликни тақозо этади.

Эндиликда бу ғоялар тинчлик тушунчасида, халқларнинг дўстлиги ва ўзаро маънавий бойлиги тушунчасида ўз ифодасини топгандир.

Осиё ва Африка халқлари онгининг ўсиши озодлик йўлидаги курашда уларнинг кучларини бирлаштириш идеясига олиб келди. Бу идея амалга оша бошлади.

Давримизнинг ажойиб фазилати ҳам шундаки, эндиликда ўз озодлигини курашиб қўлга киритиш ва мустаҳкамлаш йўлида Шарқдаги барча халқларни бирлаштириш идеяси миллионларча оддий кишиларнинг ақл ва қалбларини эгаллаб олди ва биз, ёзувчилар ана шу юксак ҳисларни тараннум қилишга даъват этилганмиз.

Ана шу олижаноб ғоя Бандунг ва Қоҳира конференцияларига илҳом бағишлади, 1956 йилда Осиё ёзувчиларини Деҳлига тўплади ва биз қатнашаётган Конференцияга — Осиё ва Африка ёзувчилари конференциясига буюк ҳаётий куч бахш этди.

Дўстона учрашувлар, шахсий алоқалар, самимий суҳбатлар, ижодий мунозаралар турли халқларнинг, турлича адабий оқимларнинг намояндаларига бир-бирларини яхшироқ билиб-таниб олиш, бир-бирларининг мақсадларини тушуниш, адабиётларни ўзаро бойитиш мақсадида тажриба алмашиш имконини беради. Айни вақтда том маъносида тўла озодлик ва барча халқларнинг қардошларча ҳамкорлиги учун курашда адабиётнинг аҳамиятини, ёзувчиларнинг аҳамиятини оширмоқ ва улуғламоқ йўлида янги имкониятлар очилади.

Осиё ва Африка халқларининг ва, жумладан, шу халқлар ёзувчиларининг бирдамлиги, ҳеч шубҳасиз, тарихий жиҳатдан қонуний, тараққийпарвар воқеадир. Шарқ халқлари ўз озодликлари йўлида бирлашиб, барча халқлар дўстлигини, жаҳондаги жамъи маданият ва адабиётларнинг яшнамоғи учун курашмоқдалар.

Бизнинг конференциямиз на ирқий, на сиёсий, на жуғрофий, на этник ва на бошқа бирор доира билан чекланмайди. Бизнинг конференциямиз Шарқ ва Ғарб қаламкашлари ўртасига ҳеч қандай тўсиқ қўймайди ва, аксинча, дунёдаги барча мамлакат маданиятлари ва адабиётлари ўртасида дўстона алоқаларнинг ривожланиши учун кўприк ясаб беради.

Агар мен Европа, Америка ва Австралиянинг бир қанча мамлакатларидан қадрли, азиз меҳмон бўлиб келган сўз санъаткорлари, маданият арбобларининг бу ерда ҳозир бўлганликлари бизни бениҳоя қувонтирди, десам, Осиё-Африка мамлакатларидан келган барча делегатларнинг фикрини ифодалаган бўламан, деб ўйлайман.

Тайёргарлик комитети конференция кун тартибига «Осиё ва Африка халқларининг маданиятлари ва уларнинг Ғарб маданияти билан алоқаси» деган масалани киритишни таклиф қиладики, бу таклиф бежиз эмас.

Ёзувчилар дўстлиги ва уларнинг қардошларча ҳамкорлиги, ўзаро алоқа ва ёрдами барча мамлакатлардаги сўз санъаткорларига халқларнинг ўй-ниятлари ва орзу-тилакларини ифодалаш, озодлик, мустақиллик ва умумий тараққиётга илҳомлантириш бурчини шараф билан адо этиш имконини беради.

Ер юзида тинчлик ва бахт-саодатни истамайдиган халқ йўқ. Озодлик ва тинчлик барча инсонларга қуёш каби, ҳаво каби зарур. Шарқ халқлари, айниқса тинч-тотув ҳамкорликдан манфаатдордирлар, чунки тинчлик уларга ўз мамлакатларининг ишлаб чиқарувчи кучларини ва маданиятини тез суръатлар билан ривожлантириш учун зарурдир.

Озодлик ва тинчликка муқаррар интилиш Осиё ва Африка халқлари маданият ва адабиёт арбобларининг бирдамлигини тош метиндек чиниқтирди.

Барча халқлар урушга қарши тинчлик иши учун кураш олиб бораётган ҳозирги шароитда халқлар қувончи ва дарду ҳасратининг куйчилари бўлган ёзувчилар четда туролмайдилар, четда қололмайдилар ва четда қолмасликлари керак.

Ўзларининг юксак вазифаларини, ўз ватанпарварлик бурчларини англаб етган тобора кўп ёзувчи халқлар тинчлиги ва дўстлиги учун актив курашчилар сафига ўтмоқда.

Дўстлик — муваффақиятларимизнинг гаровидир. Дўстлик халқлар кучига куч қўшади, уларга курашда ишонч бағишлайди, уларнинг иродасини чиниқтиради, онг-тушунчасини оширади. Бизнинг буюк инсоний дўстлигимиз, муҳтарам биродарлар, муҳтарама опа-сингиллар океандан чуқурроқ, тоғ чўққиларидан баландроқ, олтиндан қимматроқ, темирдан маҳкамроқ, бўрондан кучлироқдир!

Конференциямизда ҳамжиҳатлик ва яхши ниятлар руҳи ҳукмрон бўлсин!

Бизнинг конференциямиз ижодий конференция бўлади, самимият ва сидқидиллик вазиятида ўтади, халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш ишига, Шарқ халқлари ва бутун дунё халқлари адабиётлари ўртасида ижодий алоқаларни ривожлантиришга хизмат қилади, деб чин кўнглимдан истак билдиришга ижозат бергайсиз.

Биз шунга аминмизки, Осиё ва Африка ёзувчилари конференцияси қатнашчиларининг овози жаҳон бўйлаб янграйди ва ер куррасининг энг олис бурчакларигача етиб боради, инсонлар қалбига озодлик, дўстлик, бахт-саодат ва тинчликка олижаноб интилиш туйғуларини бағишлайди!

Конференция қатнашчилари ва меҳмонлар Ш. Р. Рашидовнинг сўнгги сўзларини давомли қарсаклар билан табриклайдилар.

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси **М. Йўлдошев** конференция қатнашчиларини Ўзбекистон пойтахти аҳолиси номидан самимий табриклайди.

Тошкент аҳолиси яхши ниятли, соф виждонли ва жўшқин юракли вакиллар бўлган сизлар билан учрашувни зўр хурсандчилик билан кутган эди. Сизлар тинчликка, дўстликка интилаётган, ирқий, диний эътиқодлари ва сиёсий маслакларидан қатъи назар, ҳамма халқларнинг социал ва маданий тараққиётига интилаётган халқларнинг вакиллари бўлиб келгансиз.

Бутун совет халқи билан бирга Тошкент аҳолиси ҳам сизларни бу ерга вакил қилиб юборган барча халқларнинг миллий маданият хазиналарига чуқур ҳурмат билан қарамоқда. Биз ҳар бир халқнинг жаҳон маданияти умумий хазинасига қўшган ҳиссасини вайронгарчилик ва ёвузлик кучларига қарши олиб борилаётган курашга қўшган ҳиссасини ғоят қадрлаймиз. Азиз дўстлар, инсониятнинг назар-эътибори сизларга, ўз халқларингизнинг қувончи ва ғамларини куйловчилар, уруш оловини ёқувчиларга, ғазаб билан қарши чиқувчилар, миллион-миллион кишиларни ёруғликка, озодликка ва бахт-саодатга илҳомлантирувчи сизларга қаратилган.

Биз, тошкентликлар конференциянинг ўз шаҳримизда ўтказилаётганлигидан бахтиёрмиз ва бу билан фахрланамиз. Биз сизларни азиз меҳмонлардек кутиб оламиз ва сизлар учун ҳамма эшикларимизни кенг очиб қўямиз.

М. Йўлдошев конференциянинг катта ишларида унга муваффақият тилайди.

Машҳур совет ёзувчиси **Николай Тихонов** минбарга чиқади.

Николай Тихонов нутқи

Қадрли ўртоқлар, қадрли дўстлар!

Совет ёзувчилари номидан, Совет Иттифоқидаги қардош адабиётлар намояндалари — Озарбайжон, Арманистон, Грузия, Қозоғистон, Киргизистон, Россия Федерацияси, Тожикистон, Туркманистон, Ўзбекистон ёзувчилари номидан, шунингдек Украина, Белоруссия, Латвия, Литва, Эстония, Молдавия адабиёти вакиллари бўлган меҳмонлар номидан сизларни, Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференциясига тўпланган кишиларни энг қизғин ва энг самимий табриклашга ижозат бергайсиз.

Тошкентда ўтказилаётган бу конференция жаҳон миқёсидаги тарихий воқеадир. Ҳозирги куннинг асосий проблемаларига таллуқли энг муҳим масалаларни, чунончи Осиё ва Африка мамлакатларида адабиёт ва маданиятни ривожлантириш, инсониятнинг тараққиёти учун, миллий мустақиллик учун, бутун дунёда озодлик ва тинчлик учун курашда уларнинг роли каби масалаларни муҳокама қилмоқ мақсадида Шарқдаги прогрессив адабиёт ёзувчилари ҳеч қачон ҳозиргидек кўп миқдорда тўпланмаган эдилар.

Қадимий қитъалар маданиятининг Ғарб маданияти билан алоқаси тўғрисидаги масаладан тортиб Осиё ва Африка ёзувчилари ўртасидаги дўстона алоқаларни кенгайтириш тўғрисидаги масалага доир кўпгина жиддий масалалар, айрим жанрлар проблемаларига доир масалалар муҳокама қилинади ва ана шу кўп масалаларнинг муҳокама қилиниши конференция қатнашчилари учун ғоят муҳим иш бўлади.

Биз, сизларнинг, озод халқларнинг овозини, озодликка эришаётган халқларнинг овозини табриклаймиз. Ўз мамлакатларингиз миллий адабиётининг эришган муваффақиятлари бутун илғор инсониятга фойда келтиражагини яхши биламиз. Осиё ва Африка ёзувчилари инсониятнинг умумий хазинасига ўз ҳиссаларини қўшмасалар, бундан кейинги тараққиётни тасаввур этиш мумкин эмас.

Биз бу конференцияда озодлик ва инсоният шон-шарафи йўлида, янги онгнинг ғалабаси, маънавий ва миллий тараққиёт йўлида, тинчлик ва меҳнат бахтини, фаровонлик келтирадиган ва маданиятни яшнатадиган турмушни барпо қилиш йўлида Осиё ва Африка ёзувчиларининг бирлашувини табриклаймиз.

Қоҳира конференциясида айтилганидек, «маданият мамлакатларнинг ҳаётидаги асосий принципдир, бу принцип инсоннинг онгини уйғотади, унинг руҳини мустаҳкамлайди, унинг маънавий савиясини оширади, фикр доирасини кенгайтиради ва моддий, интеллектуал ва маънавий ижод соҳасида кенг имкониятлар очиб беради».

Мен сизларни совет маданияти қурувчилари номидан, ана шу қурувчилар отрядларининг бири номидан, кўпмиллатли совет адабиёти ёзувчилари номидан табриклайман. Совет адабиёти социалистик тузумнинг самарасидир. Совет адабиёти табиатни революцион тарзда ўзгартириш тўғрисида, янги дунё ва янги тушунча ижодкорлари ҳақида — яратувчилар ва қурувчилар, инсоният бахти учун курашувчилар, тинчлик учун курашувчилар ҳақида кўп тилларда ҳикоя қилади. Совет адабиёти халқнинг асл манфаатларига асосланади. У ўз илҳомини, ўз ижодини халққа, халқнинг қаҳрамонона қудратли ишларига бағишлайди.

Совет Ватанидаги халқларнинг бузилмас дўстлиги билан мустаҳкамланган бизнинг бирлигимиз ягона оиланинг туйғуси бўлиб қолди. Бу эса барча миллий адабиётларнинг ўсишига бениҳоя катта ёрдам берди.

Рус тилига ва мамлакатимиздаги халқлар тилига таржима қилинган қардош адабиётлар асарлари умумий мулк бўлиб қолди ва совет маданиятининг буюк фондига қўшилди.

Совет адабиётининг энг яхши асарлари халқ ҳаёти билан чамбарчас алоқада вужудга келтирилди. Жонли ҳаётга эътибор бериш, буюк халқ қурилишини ўз асарларида тасвирлаш, ёш авлодни тарбиялаш, янги, улкан китобхон олдидаги ўз жавобгарлигини эсда тутиш — совет ёзувчисининг ишлари учун маънавий ва ижодий асосдир.

Совет ёзувчилари социалистик реализм методига амал қиладилар. Бу метод адабиётнинг классик традицияларига ҳам, оғзаки халқ ижодига ҳам хилоф эмас. Социалистик реализм методи юксак ғоявийликни хилма-хил жанр формалари билан бирга қўшиб олиб бориш имконини беради.

Биз шу нарсадан жуда хурсандмизки, бизнинг меҳмонларимиз, Осиё ва Африка мамлакатларининг ёзувчилари ва бошқа қитъалардан келган меҳмонлар конференция кунларида кўпмиллатли адабиётимизнинг кўп намояндалари билан — иттифоқчи республикалар, автоном республикалар, ўлка ва областларнинг ёзувчилари билан шахсан танишиш имконига эга бўладилар.

Осиё ва Африкадаги ҳар бир мамлакат санъати ва адабиётининг қадимий традициялари бор. Биз ҳозир Совет ҳокимияти йилларида барпо қилинган гўзал бинода, ўзбек поэзиясининг асосчиси улуғ шоир Алишер Навоий номига қўйилган гўзал театрдамиз. Биз конференциямиз тамом бўлганидан бир неча кун кейин тожик поэзиясининг асосчиси, Осиё мамлакатларига машҳур бўлган қадимий шоир улуғ Абу Абдулло Рўдакийнинг юбилейида — умумхалқ юбилейида қатнаша оламиз. Рўдакий авлодлар хотирасида ҳануз сақланиб келаётган шоирларнинг биридир. Ҳар бир мамлакатда шундай зотлар бор. Улар кўп. Бу номларнинг шуҳрати халқларнинг эсида абадий қолади.

Биз, маданий меросга чинакам баҳо беришимиз керак, бизларни бир-биримиздан ажратиб турган ғовларни йўқотишимиз, шахсий алоқани мустаҳкамлашимиз, дўстликни кучайтиришимиз ва бир-биримизнинг ижодимизни яқиндан билишимиз, бирлигимизни янада мустаҳкамлашнинг янги усулларини қидириб топишимиз керак.

Умумжаҳон маданиятининг ҳақиқий намояндалари бўлган Шарқ халқларининг шуҳратини, бу маданиятнинг ворислари ва давом эттирувчилари шуҳратини тиклашимиз керак. Шу билан бирга биз ҳозирги замон ёзувчиларининг, замондошларимизнинг ва улардан олдин ўтган ёзувчиларнинг муваффақиятлари тўғрисида ҳам сўзлаб беришимиз керак. Осиё ва Африка халқларининг гуллаб-яшнаши даври келди. Бу қитъаларнинг адабиёти юксала бошлади.

Халқларнинг хилма-хил адабиёти бу жиҳатдан баньян дарахтини эсимга туширади. Бу дарахт ўсиб, тобора янги томирлар ёяди, унда янги новдалар, янги шохлар пайдо бўлади. Натижада дарахт шу қадар ўсиб кетадики, унинг соялари остида мингларча киши дам олиши мумкин. Ўсаётган адабиётнинг ҳам мана шундай сояси миллионларча кишиларга бошпана ва истироҳат жойи ва ўз кучларини тиклаш жойи бўлиб қолади.

Аммо адабиёт уларга шундай куч ҳам бағишлаши керакки, бу кучлар ҳаётда уларга ёрдам беради, уларни зафарларга бошлайди, қўрқмаслик ва мардликка, ватанни севишга, инсониятни ҳурмат қилишга ўргатади, уларнинг характерини мустаҳкамлайди, уларни чин ватанпарварларга айлантиради, бошқа халқларнинг ҳаётини уларга равшан кўрсатиб беради, уларни дўстларга, тинчликнинг чин ва саботли ҳимоячиларига айлантиради.

Биз, маданият, фан, адабиёт, инсон идрокининг атом энергиясидан тортиб энг лирик сатрларгача бутун самаралари вайронгарчилик мақсадларига асло хизмат қилмаслигини ва тараққиёт ҳамда гуманизмга ҳеч қачон қарши бўлмаслигини истаймиз.

Қуролсизланиш ва халқаро ҳамкорлик юзасидан яқинда Стокгольмда бўлиб ўтган халқаро конгрессда Осиё ва Африка мамлакатларининг ёзувчилари ўз халқларининг чинакам вакиллари бўлдилар. Улар Тошкент конференциясида тинчлик ва адолатни ҳимоя қилиш йўлида барча ижодий, илғор кучларни бирлаштириш манфаатларини кўзлаб миллий зиёлилар ва меҳнаткаш халқнинг вакиллари сифатида қатнашадилар. Барча мамлакатлардаги оддий кишилар ҳам бунинг учун уларга «Раҳмат!» дейдилар.

Ана шу оддий кишилар халқ Хитойида ўзларига ёрдам бериш учун қишлоққа ва қурилишларга келган ёзувчиларни самимий табриклайдилар, Ҳиндистонда ана шу оддий кишилар шоирларнинг шеърларини эшитиб қарсак чаладилар, ана шу оддий кишилар Рангунда миллий маданият ютуқларига самимий муҳаббат ва ҳурмат билан қарамоқдалар. Улар Бирма энциклопедиясининг биринчи томини шаҳар кўчаларидан олиб ўтган намойишчиларни табрикладилар, чунки бу китоб мустамлакачилар зулмидан ҳали яқиндагина озод бўлган мамлакатнинг катта ғалабаси эди.

Ҳозирги халқаро аҳволни эътиборга олганда миллий маданиятлар ўртасидаги муносабатлар барча ёзувчилар ва маданият ходимлари учун янги вазифадир.

Осиё ва Африкада жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Шу сабабли ҳозирги вақтда Осиё ва Африкадаги қадимий халқлар маданиятининг ўзаро таъсири масаласи ҳам ўртага қўйилади. Биз ҳамма жойда маънавий бойликларни айирбошлаш йўлидаги интилишларни, ҳамжиҳат бўлиш соҳасидаги изланишларни, дўст бўлиш ва қўшни ҳамда узоқ мамлакатлар халқларининг ютуқларини билиш истагини кўрамиз.

Шу муносабат билан Шарқ мамлакатлари маданиятининг ўзаро таъсири ҳақидагина эмас, балки Ғарб маданияти билан Шарқ маданиятининг муносабатлари ҳақида ва миллий маданиятларнинг интернационал вазифаларига муносабати тўғрисида ҳам гапириш керак. Ҳиндистоннинг бир ёзувчиси айтиб ўтганидек, «биз, Осиё ва Африка ёзувчилари Ғарб маданияти бизга уруш ва эксплуатациядан бошқа ҳеч нарса беролмайди, деб ҳисобламаймиз. Аммо биз Шарқ маданияти кишининг табиатга ва тақдирга бўйсунишигагина асосланган, деган фикрга ҳам ишонмаймиз».

Шарқ маданияти билан Ғарб маданиятининг ўзаро таъсири ҳозирги кунда алоҳида аҳамиятга эгадир. Ўзбекистонда бўлган қадимий кичик бир шаҳарда, ҳозиргидек ўша вақтда ҳам Термиз деб аталган кўкаламзор ва тинч шаҳарда ривоятларга қараганда, Искандар Зулқарнайн подшо Оксиартнинг қизи Роксанага уйланган. Бу Осиё билан Европа ўртасида символик никоҳ эди. Маълумки, шу никоҳдан кейин Ўрта Осиё босиб олинди ва Искандар Зулқарнайн саркардалари ўртасида бўлиб юборилди.

Ҳозирги кунда символик никоҳларга ҳеч ким муҳтож эмас. Бизга маълумки, Ғарб адабиётидаги энг яхши нарсалар Осиё ва Африка халқларининг мустақиллиги учун, халқлар ўртасида дўстлик ва тинчлик учун, бутун дунёда бузилмас тинчлик учун олиб бораётган курашида уларнинг иттифоқчисидир.

Ғарбнинг тинчлик йўлида олиб бораётган курашимизга самимий қўшилган ва бизнинг иттифоқчиларимиз ҳамда интернационал содиқ дўстларимиз сифатида ҳаракат қилаётган намояндалари бизнинг фикримизни чуқур тушунаётганликларини ҳам биламиз.

Шарқ адабиётлари нечоғлик бой эканлигини кўриб турибмиз. Бу адабиётнинг тема ва сюжетлари хилмахилдир. Ана шу бойлик ҳамманики бўлиши керак. Бу бойлик мумкин қадар тезроқ ҳаммага маълум бўлиши керак. Чунки у бутун жаҳон адабиётининг ажралмас қисмидир.

Киши руҳининг эркинлиги баланд адабиёт яратиш учун зарур бўлган биринчи шарт, деб айтадилар. Аммо бундай эркинликка ёзувчи ва шоиргина интилиб қолмайди. Ҳозирги адабиётнинг қаҳрамони яъни азоб чекувчи, қидирувчи, социал тенгсизликни енгувчи, ўз мамлакатининг мустақиллиги учун, тинчлик учун, адолат учун жанг қилувчи оддий киши ҳам шунга интилмоқда. У асримизнинг безагидир. Бу киши — бинокор, ихтирочи, янгилик яратувчидир. Осиё ва Африкадаги баъзи мамлакатларда бу кишининг талантлари мустамлакачилик кишанлари билан бўғиб ташланган. Аммо ўзи учун ва ўз болалари учун эркинликка эришмагунча мустақиллик йўлидаги курашда қуролни ташламайди.

Ҳозирги Шарқ кишиси ҳозиргидан яхшироқ яшай олади. У жуда соз яшай олади, у шунинг учун курашмоқда. Ёзувчи унга ёрдамга келиши, ҳаёт учун курашда, истиқбол учун курашда унинг ҳамроҳи, иттифоқчиси ва дўсти бўлиши керак.

Ёзувчи ўз дўстини — ҳозирги замон кишисини билмоқ учун турмушга кириб бориши, уни чуқур ўрганиши, турмушдаги нур ва жаҳолатни билиши, синовлардан қўрқмаслиги, халқдан четга тортадиган ва ўзини қизиқтириб алдайдиган фисқу-фасодчиларнинг кирдикорларини фош қилиб, шубҳа-гумонларни бартараф қилиши керак.

Ҳозирги кунда совет ёзувчилари Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг, қадрдон дўстларимизнинг тараққиёт учун, миллий мустақиллик учун, тинчлик учун қатъий кураш олиб бораётганликларини кўриб қувонмоқдалар.

Замонамизнинг илғор идеяларини дадиллик билан олға олиб борувчи, янгиликка мардлик билан йўл очувчи, турмушга ишонган толмас киши истиқболнинг эгасидир.

Биз сизларни Совет Иттифоқида, халқларнинг энг яхши умидлари рўёбга чиққан мамлакатда, атом станциялари ишлаётган, Ернинг биринчи сунъий йўлдошлари учирилган мамлакатда, илғор фан мамлакатида табриклаш билан хурсандмиз. Бу мамлакатда фан соҳасида йил сайин янги кашфиётлар қилинмоқда, буюк тинч қурилиш планлари бажарилмоқда. Бу мамлакат Совет давлати барпо қилинган биринчи кунларданоқ тинчлик учун тинмай кураш олиб борилмоқда. Бу мамлакатда киши инсоният манфаатларини кўзлаб эркин ижодий меҳнатнинг чин намояндасидир.

Биз, Совет Иттифоқи кишилари тинч-тотув яшашнинг Бандунгда вужудга келтирилган ва Осиё ҳамда Африка халқларининг ўзаро муносабатларида қўлланма бўлиб қолган беш принципни табриклаймиз.

Конференциямизни янги, адабий Бандунг деб атасалар, биз буни инкор қилмаймиз, чунки бу ерда қилинадиган ишларнинг ҳаммаси турли мамлакатлардаги ёзувчилар ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Биз, тинчликни ва барча халқларнинг мустақил бўлишини истаймиз!

Самимий дўстона муносабатларимизни бундан буён ҳам мустаҳкамлайлик!

Қардошларча бирдамлигимизни кучайтирайлик, халқлар ўртасида маданий алоқаларни мустаҳкамлайлик ва кенгайтирайлик!

Халқларнинг мустақиллиги ва бахт-саодати учун, халқлар ўртасида тинчлик учун, бутун дунёда тинчлик учун биргаликда меҳнат қилайлик!

* * *

Пионерлар конференция қатнашчиларини табриклайдилар. Залда ҳозир бўлган кишиларнинг ҳаммаси уларни ғоят самимий кутиб оладилар.

Раислик қилувчи Покистон ёзувчилар делегацияси конференцияга келганлигини хабар қилади. Делегация вакиллари президиумдан жой оладилар.

Мажлис тамом бўлди. Конференциянинг галдаги мажлиси 8 октябрь эрталаб соат 10 да бошланади.

* * *

Конференция қатнашчилари учун катта концерт қўйиб берилди.

(ЎзТАГ).

СССР Олий Совети Президиуми Раиси К. Е. Ворошиловнинг Афғонистонда бўлиши тўғрисида

ҚЎШМА АХБОРОТ

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир Шоҳ Ҳазрат Олийлариниңг таклифига мувофиқ, СССР Олий Совети Президиуми Раиси К. Е. Ворошилов дўстона жавоб визити билан 1958 йил 1 октябрдан 6 октябргача (1337 йил 9 мизонадан 14 мизонагача) Афғонистонда бўлди.

К. Е. Ворошиловнинг Афғонистонга қилган сафарида унга: СССР Олий Совети Миллатлар Совети Ташқи ишлар комиссиясининг раиси Н. А. Муҳитдинов, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССР Олий Совети депутати, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг президенти С. У. Умаров, СССР Министрлар Совети Ташқи иқтисодий алоқалари Давлат комитетининг аъзоси Д. Д. Дегтярь, СССР Маданият министрининг ўринбосари Н. Н. Данилов, СССР Ташқи ишлар министрлиги Ўрта Шарқ мамлакатлари бўлимининг мудири А. П. Павлов ва бошқа расмий кишилар ҳамроҳ бўлдилар.

К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари Кобилга келганларидан кейин Афғонистоннинг марҳум подшоси Муҳаммад Нодир Шоҳ Ҳазрат Олийларининг мақбарасини зиёрат қилдилар ва гулчамбар қўйдилар.

К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари Афғонистоннинг тарихий ва маданий ёдгорликлари билан танишдилар, «Ғози» стадионида Афғонистон пойтахти аҳолиси билан учрашдилар, бу учрашув вақтида К. Е. Ворошилов Афғонистон халқига, шу жумладан Кобил шаҳри аҳолисига совет халқи номидан қардошлик саломи топширди. Кобил аҳолиси Совет Иттифоқи вакилларини самимий табриклади. К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари ўша стадиондаги спорт байрамини томоша қилдилар, Халқ кенгашида бўлдилар, шунингдек Кобил шаҳридаги саноат корхоналарини ва маданий муассасаларни бориб кўрдилар ҳамда Афғон ҳарбий қисмининг тактик машқларида ҳозир бўлдилар. Афғонистоннинг расмий кишилари ва аҳолиси совет меҳмонларини ҳамма жойда самимий ва қизғин кутиб олдилар.

К. Е. Ворошилов Афғонистонда бўлган вақтида у билан Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир Шоҳ Ҳазрат Олийлари ўртасида дўстона учрашувлар ва суҳбатлар бўлди.

К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари — Н. А. Муҳитдинов ва бошқалар — бош министр билан, ташқи ишлар министри, Халқ кенгаши раиси билан ва Афғонистоннинг бошқа давлат арбоблари билан ҳам учрашдилар ва суҳбатлашдилар.

К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари билан Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир Шоҳ Ҳазрат Олийлари ва Афғонистон давлатининг бошқа раҳбар арбоблари ўртасида бўлган учрашувлар ва суҳбатлар самимият ва чуқур ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди.

Бу учрашувларда ва суҳбатларда СССР нинг Афғонистондаги элчиси М. В. Дегтярь ва Афғонистоннинг СССР даги элчиси Абдул Ҳаким Шаҳаламий ҳам қатнашдилар.

Томонлар Совет-Афғонистон иқтисодий ва техника ҳамкорлиги ҳамда савдо-сотиқ соҳасидаги ижобий муваффақиятларни қайд қилиб ўтдилар ҳамда иккала мамлакат ўртасида тегишли муносабатларнинг, шунингдек маданий алоқаларнинг янада муваффақиятли ривожланишига ишонч билдирдилар.

Дўстона, самимий тусдаги учрашувлар ва суҳбатлар давомида халқаро аҳволга ва Совет-Афғонистон муносабатларига доир энг муҳим масалалар юзасидан фикр олишилди, шу билан бирга бу масалаларда иккала мамлакатнинг позициялари Бандунг ва БМТ Устави принципларига асосланган бўлиб, бир-бирига яқин эканлиги ҳамда кўп жиҳатдан бир хил эканлиги яна таъкидланди.

Иккала томон мамнуният билан шу нарсани қайд қиладики, К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳларининг Афғонистонга қилган сафари Совет-Афғонистон дўстона муносабатларини янада мустаҳкамлади, бу муносабатлар сиёсий ва социал системалари турлича бўлган мамлакатларнинг муваффақиятли ҳамкорлик қилиши намунасидир.

Иккала томон бу ҳол Яқин ва Ўрта Шарқ районида ҳамда бутун дунёда тинчлик ва хавфсизлик ишининг янада мустаҳкамланишига хизмат қилади, деб ишонч билдиради.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. ВОРОШИЛОВ

Афғонистон подшоси МУҲАММАД ЗОҲИР ШОҲ

Кобил, 1958 йил 6 октябрь. (1337 йил 14 мизона).

ТЕЛЕГРАММА

АФҒОНИСТОН ПОДШОСИ МУҲАММАД ЗОҲИР ШОҲ

Ҳазрат олийлари, бизнинг муҳтарам дўстимиз, Сизнинг гўзал мамлакатингиз чегараларидан жўнаб кетаётиб, Сизга шахсан ўзимдан ва ўртоқларимиздан меҳмондўстлик учун ҳамда бизнинг дўстлик визитимизга кўрсатилган зўр эътибор учун самимий ташаккур топшираман.

Биз дўстона Афғонистонда бўлишимиз Сиз билан, Афғонистон ҳукумати ва жуда кўп гражданлари билан бўлган самимий учрашувлар Совет-Афғонистон ўртасида мавжуд бўлган бузилмас дўстликни янада ривожлантиришга хизмат қилишига ишонч ҳосил қилиб, юртимизга қайтиб кетаётирмиз.

Сизга, ҳазрат олийлари, король ҳукумати аъзоларига сиҳат-саломатлик ҳамда тинчликсевар Афғонистоннинг бахт-саодати йўлида янгидан-янги муваффақиятлар, мамлакатларимиз ўртасида дўстона ўзаро муносабатлар ҳамда шонли меҳнатсевар афғон халқининг равнақ топишини ва ҳар жиҳатдан хотиржам бўлишини чин кўнгилдан тилайман.

К. ВОРОШИЛОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси.

Самолёт борти, 1958 йил, 6 октябрь.

Бирма Бош министри У Нунинг табрикномаси

Зўр мамнуният билан мен Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг Тошкент Конференциясига самимий табрикларимни йўллайман. Бу табрикларни Бирма Иттифоқи ёзувчилари делегацияси менинг номимдан топширади. Мен ўзим ёзувчи бўлган кишиман ва ўз мамлакатим халқига хизмат қилишдек буюк бурчим бўлмаганда охиригача фақат ёзувчи бўлиб қолишни афзал кўрган бўлур эдим. Шу сабабли мен бу хил конференцияларнинг айниқса Осиё ва Африка ёзувчилари учун нақадар зарур ва муҳим эканлигини англайман.

Осиё ва Африка халқлари ақлий, эстетик ва маънавий соҳалардаги летаргик инерциядан, кўп ҳолларда ташқаридан бўлган таъсир остида вужудга келган инерциядан яқиндагина қутилдилар ҳамда ақл ва руҳнинг янги, ажойиб ижодлари йўлига тушиб олдилар ёки уйғондилар ва ўзларининг қадимий маданий меросларига яна эга бўлдилар; бу эса ўз навбатида уларни мукаммал ва муҳим маданият, эски билан янгини бирга қўшувчи маданиятни яратишга илҳомлантирмоқда. Тафаккир соҳасидаги ана шу кучли оқимларнинг ҳаммаси акс эттирилиши лозим ва Осиё ҳамда Африкадаги ҳозирги замон ёзувчиларининг асарларида ҳақиқатан ҳам ўз ифодасини топмоқда ва изловчи ўткир ақл учун янги фикрлар, туйғулар ва киши руҳи орзуларининг янги дунёси кенг равишда очилмоқда.

Учрашувнинг зарурлиги ҳозирги кунда айниқса сезилиб турибди. Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларига янги илҳом бериш учун, уларни янги ишларга даъват этиш учун ҳар хил фикрларни ва нуқтаи назарларни таққослаб кўриш ҳозирги кунда айниқса зарурдир. Мен Тошкентдаги Конференция ташаббусчиларини чин қалбимдан табриклайман ва улар шу зарууриятни тушуниб, Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларига учрашиш ва ўз қарашлари, маслаклари ҳамда орзу-умидлари тўғрисида гаплашиб олиш имкониятини берганликлари учун уларга самимий ташаккур изҳор қиламан.

Мен Конференция қатнашчиларида бир-бирига айтадиган ва жаҳонга айтадиган гаплари борлигига шубҳа қилмайман. Мен чуқур аминманки, уларнинг ҳар қайсиси ва ҳаммаси биргаликда ўзларининг юксак истакларига мувофиқ равишда ва ўз зиммаларига юкланган масъулиятни сезиб ҳаракат қиладилар. Ҳаёт билан ҳамиша бирга борувчи ёзувчилар ўз қарашларини астойдил ва мардлик билан қаттиқ туриб ҳимоя қиладилар. Мен аминманки, Конференция қизғин ва дўстона вазиятда ўтади ҳамда унинг натижалари катта аҳамиятга эга бўлади. Конференция инсон генийсининг тантанаси бўлади ва Конференция қатнашчиси бўлиш бахтига муяссар бўлган кишиларга қизиқса бўлади. Гарчи мен ўзим Конференцияга боролмасам ҳам унинг ташкилотчилари ва қатнашчиларига фикран улар билан бирга эканлигимни билдираман.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг Тошкент Конференциясига ҳар томонлама муваффақият тилайман ҳамда унинг яхши натижаларга эришувига аминман.

МАУНГ НУ (У НУ)

Бирма Иттифоқининг Бош министри.

МАМЛАКАТГА 500 МИНГ ТОННА ПАХТА БЕРАМИЗ!

Ғанимат кунлардан унумли фойдаланиб, терим суръатини янада кучайтирайлик!

Мирзачўл районидаги «Коммунизм» колхозининг ўртоқ И. Бегалиев бошлиқ бригадасининг аъзолари ҳозиргача давлатга 40 процентдан ортиқ пахта топширдилар. Улар 80 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил топшириш учун ғайрат билан ишламоқдалар. Суратда: (чапдан) колхоз раисининг ўринбосари Т. Нажмитдинов, бригадир И. Бегалиев ва дала мудири И. Пак ўртоқлар пахтани тайёрлаш пунктига жўнатишдан аввал сифатини ва намлигини текшириб кўраётирлар. Ўнг томонда пахта қуритувчи ўртоқ А. Қуролов иш устида.

В. Салов фотоси.

Машина билан пахта теришга аҳамият берилмаётир

Машина билан пахта теришни ҳеч сўзсиз амалга ошириш учун курашаётган бир қатор районларда ғўза баргини тўкиш учун ўз вақтида тегишли чоралар кўрилди.

Жумладан Бўка ва Пискент районларида шундай тадбирлар амалга оширилди. Бу районларда ғўза баргини тўкиш учун пахтаси машинага ажратилган ерларга самолёт ва бошқа машиналар билан аммиак селитр аралашмаси сепилди. Натижада Бўка районида ҳозир ўнлаб машина пахта теришга киришди.

Бироқ бу соҳада Оққўрғон райони орқада қолаётир. Оққўрғон район қишлоқ хўжалик инспекциясининг бошлиғи ўртоқ Валиев ҳам, унинг агрономи ўртоқ Пак ҳам машина билан пахта териш ишига масъулиятсизлик билан қарамоқдалар. Натижада пахтаси машина билан теришга ажратилган жойларда ҳеч қандай тайёрлик ишлари кўрилмаган.

Охунбобоев номли колхозда (раиси Раимқулов, агрономи Ғаниев ўртоқлар) машина билан пахта теришга ўтакетган даражада масъулиятсизлик билан қаралаётир. Далани машина билан теришга тайёрлаш ўрнига дефолиация қилинган, пахтаси яхши очилган ерлар қўл билан тердириб юборилган. Бу ҳол колхознинг ўртоқ Оққулов бошлиқ 6-бригадасида ҳам юз берган.

Оққўрғон районидаги Жданов номли, Ленин номли колхозларда ҳам айни аҳвол юз бераётир.

Оққўрғонли ўртоқлар машина билан пахта териш соҳасида йўл қўйилаётган бундай хатоларга тезда хотима беришлари керак.

Д. ҚОСИМОВ.

Пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажариш учун курашамиз

Бу йил 1370 гектар ерда пахта етиштирмоқдамиз. Колхозимиз аъзолари, механизаторлар чигит экиш ва ғўза парваришини сифатли ўтказиб, далаларда мажбуриятни қоплайдиган мўл ҳосил бўлишини таъминладилар.

Ҳосил мўл бўлгани билан уни йиғиб-териб олиш иши уюшқоқлик билан ташкил этилмаса, теримчиларнинг унумли меҳнат қилиши учун зарур тадбирлар яратиб берилмаса мўлжалдаги натижага эришиб бўлмайди. Биз ана шуни ҳисобга олиб, йиғим-теримга пухта тайёргарлик кўрдик. Хирмонлар, йўл ва кўприклар мавсумга тахт қилиб қўйилди. Теримчиларни етарли миқдорда қоп ва қанор билан таъминлашга алоҳида эътибор бердик. Натижада йиғим-теримда дастлабки ютуқларни қўлга киритмоқдамиз. Чунки колхозчиларимиз дастлабки кунларданоқ унумли меҳнат қилиб, топшириқни ортиғи билан бажара бошладилар.

Ҳозирги кунда мамлакатимиздаги ҳар бир киши КПСС XXI съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш ҳаракатига қўшилиб астойдил ишламоқда. Биз ҳам съездни планни ортиғи билан бажариш, давлатга юқори сифатли пахта топшириш билан кутиб олишга қарор қилдик.

Колхозимиз аъзолари йил бошида ҳар гектар ердан 31 центнердан «оқ олтин» етиштириш тўғрисида сўз берган эдилар. Биз яқинда илғор бригада, звено бошлиқлари билан биргаликда далаларимизни айланиб чиқдик. Агар нобудгарчиликка йўл қўймасдан етиштирилган ҳосил тўла йиғиб олинса, неча центнердан ҳосил топшириш мумкинлигини мўлжалладик. Шундан сўнг колхозимиз аъзолари КПСС-нинг XXI съезди шарафига оширилган мажбурият олдилар, яъни гектаридан 31 ўрнига 33 центнердан ҳосил топширишга аҳд қилдик. Шу кунларда колхозчиларимизнинг бутун диққат-эътибори ана шу мажбуриятнинг бажарилишига қаратилган.

Бизда ўзаро социалистик мусобақа кучайтириб юборилган. Бу мусобақада З. Мамедов, О. Қўйчиев, О. Асқаров ва Х. Худойбердиев ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадалар олдинда бормоқда. Кунига йиллик планнинг 1,5-2 проценти миқдорида пахта тайёрланаётир.

Кўп минг килограммчилар ҳаракатини кучайтиришга алоҳида эътибор беряпмиз. Далада ишлаётганларга барча шароит яратилган, шийпонлар намунали қилиб безатилган. Ҳар бир теримчи кундалик нормани тўла ва ошириб бажариш учун курашади. Д. Усмонова, С. Рамузова, Х. Худойбердиева, С. Маъмуров каби теримчиларимиз кунига 150-180 килограммдан пахта теряптилар.

Биз суръатни кундан-кунга кучайтира бориб олган мажбуриятимизни 7 ноябргача бажариш учун ҳаракат қиламиз. Колхозчиларимизнинг аҳди ана шу.

У. СОДИҚОВ,

Мирзачўл районидаги «Коммуна» колхозининг раиси.

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ РАЙОНИ СУТ ТАЙЁРЛАШ ЙИЛЛИК ПЛАНИНИ БАЖАРДИ

Юқори Чирчиқ районининг чорвадорлари партия ва ҳукуматимизнинг аҳоли жон бошига сут, гўшт, ёғ етиштириш соҳасида яқин йиллар ичида АҚШга етиб олиш тўғрисидаги топшириқларини бажариш мақсадида КПССнинг XXI съезди олдидан бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, чорвачиликни ривожлантиришда ҳам катта ютуқларни қўлга киритдилар. Район чорвадорлари 3 октябрга қадар давлатга пландаги 13 минг 220 центнер ўрнига 13 минг 341 центнер сут топшириб, йиллик планни 101 процент бажардилар.

Кўпминг килограммчи Савринисо

Биз идорага яқинлашганимизда колхоз радиоузели орқали маҳаллий ахборот эшиттирилаётган эди. Дикторнинг мавсумда 20 минг килограмм пахта териш мажбуриятини олган комсомол аъзоси ўртоқ Савринисо Абдуллаева тўғрисидаги сўзлари диққатимизни жалб қилди.

Жданов номли колхознинг 3-бригада аъзоси ўртоқ Абдуллаева кунига 180-280 килограммдан пахта тераётганлиги, 15 кун ичида 140 та меҳнат куни ишлаб колхоздан 960 сўм пул, 210 килограмм ғалла олганлиги ҳақида диктор завқ билан гапирар эди.

Биз кўп минг килограммчи Савринисо Абдуллаева пахта тераётган бригадага томон йўл олдик.

Бригадада иш қизғин эди. Қаторларни танлаб олган қизлар, йигитлар бир-бирларидан ўзишга ҳаракат қилиб пахта теришяпти. Савринисо Абдуллаева эса олдингилар қаторида бораяпти.

Биз моҳир теримчи Абдуллаева билан танишдик. У ўтган йили мавсумда 12 минг килограмм пахта терган экан. Бу йил донгдор теримчи Чиннихол Ражабова билан мусобақалашиб, мавсумда 20 тонна пахта теришга аҳд қилибди.

— Мусобақада ютиб чиқишга ҳаракат қилиб, кўп пахта териш учун курашаяпман, — дейди Савринисо.

Биз бу икки мусобақадошнинг иш якуни билан қизиқдик. Савринисо ҳозирга қадар хирмонга 7 тоннага яқин пахта топширибди. Чиннихолнинг терган пахтаси эса 6 тоннага етибди. Мусобақадошлар бир-бирларидан ўзишга ҳаракат қилиб, кундан-кун суръатни кучайтирмоқдалар.

Колхозда бу моҳир теримчиларга эргашиб кўп пахта териш учун курашаётганларнинг сафи тобора кенгаймоқда. Донгдор теримчи коммунист Туроб Арслонов ҳам колхознинг олди теримчиларидан ҳисобланади. Туроб Арслонов ўтган йили кўп минг килограммчилар ҳаракатига қўшилиб, 24 тонна «оқ олтин» терган бўлса, бу йил ана шу рақамни 28 га етказмоқчи. У, бу мажбуриятни ортиғи билан бажариш учун курашиб, кунига 290-300 килограммдан пахта тераётир.

Колхознинг ўртоқ Р. Комилов бошлиқ бригадасида ҳам Савринисо Абдуллаева, Туроб Арслонов, Чиннихол Ражабова сингари унумли меҳнат қилиб, кўп даромад олаётган теримчилар оз эмас. Бригаданинг 23 аъзоси мавсумда камида 10-15 тоннадан пахта теришга аҳд қилган. Бу каби фидокор колхозчиларнинг меҳнати туфайли бригадада кунига йиллик планнинг 2-3 проценти миқдорида пахта тайёрланаётир.

Н. БЕКНАЗАРОВ.

Пискент райони.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1958 ЙИЛ 7 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Мавсум бошидан бери	Бир кунлик ўсиш
Бекобод	20,88	1,16
Боёвут	19,67	1,67
Пискент	18,45	1,14
Бўка	18,23	1,51
Бўстонлиқ	18,20	1,60
Гулистон	17,60	1,06
Верхне-волинск	17,19	1,02
Мирзачўл	16,65	1,19
Оққўрғон	16,56	1,09
Чиноз	15,26	0,92
Оржоникидзе	14,00	0,94
Ўрта Чирчиқ	13,92	1,07
Уртасарой	13,60	1,13
Юқори Чирчиқ	13,07	1,12
Октябрь	12,98	1,01
Янгийўл	12,75	0,99
Сирдарё	12,74	1,09
Қуйи Чирчиқ	11,86	1,14
Оҳангарон	7,17	0,48
Калинин	6,68	0,42

РЕПОРТАЖ

„Оқ олтин“ терувчилар ишини кузатганда...

Олтин куз, пахтазорга айни файз кирган пайт. Қаёққа қараманг, оппоқ очилган пахталар-у, белларига этак боғлаган сергайрат кишиларни кўрасиз.

«Коммунизм» колхози пахта майдонларини оралаб, 10-бригада даласига келдик. Правленеда Санобарнинг шу бригадада пахта тераётганлигини айтишганди. Ғўзалар ҳали кўм-кўк, сербарг бўлишига қарамай, пастки шохлардаги кўсаклар қийғос очилган. Икки чаноқдаги пахтани териб олсангиз қўлингиз тўлади.

Ўрта бўйли, лўппи юзли, йигирма беш ёшлар чамасидаги жувон бир зум теримдан тўхтади-да, бизга қаради.

— Ҳорманг Санобархон...

— Бор бўлинглар, келинглар, — номини айтиб сўрашганимиз учун ажабланди шекилли, ийманибгина жавоб берди.

— Ҳар куни 250-280 килограммдан пахта тераётганингизни эшитиб, табриклагани келдик. Ишингизда муваффақият тилаймиз.

— Раҳмат...

Санобар ҳам бошқа меҳнатсевар кишилар сингари камгап экан. Аммо озгина бўлса ҳам ўзи ҳақида сўзлаб берди:

— Йиғим-терим сўзомолликни севмайди, — деди у, — ундоқ қиляпман, бундоқ қиляпман деб ўтириш ортиқча. Кимнинг қандай ишлаганини кечқурун тарози кўрсатаберади. Кўп териш учун эртадан то кечгача бош кўтармай ишлаш шарт, шу билан бирга ишнинг кўзини билиш керак. Шу кунларда бошланган умумий сафарбарлик кимларнинг қалбини тўлқинлантирмайди дейсиз. Ёшу қарининг баббаравар далага отланганлигини, етиштирилган «оқ олтин»имизни сира нобуд қилмай тез йиғиб-териб олишга бир жон, бир тан бўлиб киришганликларини кўриб, қандай қилиб қанор-қанор пахта териб қўйганлигимни билмай қоламан...

Санобарни суратга олдик. Ёнма-ён, эгатга тушиб биргалашиб пахта теришган бўлдик, суҳбатлашдик, қўлларининг ғоят чаққон ҳаракат қилиши бизни илҳомлантирди. Иккала қўли биринчи ғўза тупидаги лўппи-лўппи очилган пахталарни тераётганида кўзлари иккинчи тупдаги чаноқларни санайди, қайсини териб олиш керак, қайси хом, олдиндан мўлжаллаб қўяди. Гўё чаноқлардаги пахталар ўз-ўзидан унинг этагига эгилиб тушаётгандай...

Санобарнинг жуда енгил ва чаққонлик билан ҳаракат қилиб чаноқлардаги пахтани осонлик билан тез териб олишини завқланиб кузатар эканмиз, унинг чинакам маҳорат эгаси, ҳақиқий илғор теримчи эканлигига қойил бўлдик.

— Санобар колхозимизнинг фахри, — деди мағрурланиб колхоз раиси Жўра Сафаров, — у колхозимизда кўп минг килограммчилар ҳаракатини биринчи бўлиб бошлаб берди. Жуда кўп теримчи йигит ва қизларимиз Санобарга тенглашишга интилиб, мусобақалашиб ишлаётирлар. Колхозимизда терим суръати тобора ошмоқда. Ҳозир ҳар куни йиллик планнинг 1,5-2 проценти миқдорида пахта тайёрлаётирмиз. Терим суръатининг ошишига Санобар икки томонлама ҳисса қўшаётир. Биринчидан у ҳар куни 250-280 килограммдан пахта териб, кундалик нормасини 3-4 марта ошириб бажарса, иккинчидан жуда кўп теримчилар ундан намуна олиб, теримда яхши натижаларга эришаётирлар. Жамила Сарсенбоева, Шарофат Ҳилолова, Адеми Мамутбоева, Аблай Қуролбоевлар шулар жумласидандир. Бундай илғор теримчилар колхозимизда ўнлаб ҳисобланади.

Суратда: Санобар Ирсимбетова.

В. Салов фотоси.

Халқимизнинг «Қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди» деган ҳикматли мақоли бор. Булар бизнинг қатордаги норларимиз, ишонган боғимиз, суянган тоғимиздир.

Октябрь районидаги «Коммунизм» колхозида пахта йиғим-терими зўр уюшқоқлик билан ўтказилаётир. Йиғим-теримда, айниқса Мурод Анорбоев бошлиқ 10, Пирмамат Собиров бошлиқ 11-бригада аъзолари ҳар куни йиллик планнинг 1,5-2 проценти миқдорида сифатли пахта тайёрлаб ва давлатга топшириб олдинда боряптилар. Ҳозир колхозда барча ишчи ва техника кучи пахта йиғим-теримига тўла сафарбар этилган. Меҳнатсевар колхозчилар барча имкониятлардан тўла фойдаланиб, кунига 2-3 процентга етказиб пахта тайёрлаш учун зўр ғайрат билан ишлаётирлар. 10-бригада аъзоси Санобар Ирсимбетова ҳар куни 300 килограммгача пахта териб, колхозчилар ҳурматига сазовор бўлаётир. Колхозда кўп минг килограммчилар ҳаракати тобора қизғин тус олмоқда.

«Коммунизм» колхози далаларида зўр сафарбарлик ҳукм сурмоқда. Бу сафарбарлик далада ҳосилнинг сўнгги грамми йиғиб олинмагунча, Кремлда берилган муқаддас сўз оқланмагунча бир зум ҳам тўхтамайди!

Б. ШОНАЗАРОВ.

ПОЛЬША ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИГА ҚИЛАДИГАН САФАРИ ТЎҒРИСИДА

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Польша Халқ Республикаси делегациясини ўзи учун қулай бўлган вақтда дўстлик визити билан Совет Иттифоқига келишни таклиф этдилар.

Польша Бирлашган ишчи партиясининг Марказий Комитети, Польша Халқ Республикаси давлат кенгаши ва Польша Халқ Республикаси Министрлар Совети бу таклифни мамнуният билан қабул қилдилар. Шу муносабат билан шу йил октябрь ойининг иккинчи ярмида Польша Халқ Республикасининг делегацияси Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. Гомулка бошчилигида Совет Иттифоқига келади.

Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ ТАСС МУХБИРИ САВОЛИГА ҚАЙТАРГАН ЖАВОБИ ТЎҒРИСИДА ХИТОЙ МАТБУОТИНИНГ ЁЗГАНЛАРИ

ПЕКИН, 6 октябрь. (ТАСС). Синьхуа агентлиги қуйидагиларни билдиради: Пекинда чиқадиган газеталарнинг ҳаммаси бугун СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг АҚШ президенти Д. Эйзенхауэрнинг 1 октябрдаги матбуот конференциясида билдирган баъзи фикрлари муносабати билан ТАСС мухбирининг саволига қайтарган жавобининг тўлиқ текстини кўзга кўринарли ўринларда босиб чиқардилар.

«Жиньминжибао» газетаси жавобнинг тўлиқ текстини биринчи саҳифасида «Хрушчев Эйзенхауэрга зарба бермоқда» деган йирик сарлавҳа остида босиб чиқарди ва кичик сарлавҳаларда Н. С. Хрушчевнинг қуйидаги сўзларини таъкидлаб кўрсатади: «АҚШнинг Хитой ички ишларига аралашуви Қўшма Штатларни Хитой Халқ Республикаси билан бевосита ҳарбий можаро ёқасига жуда ҳам яқинлаштириб қўйди. АҚШ ана шу маррадан ўтар экан, Совет Иттифоқи бир чекада туролмайди. Аммо Хитой халқи чанкайшичилар тўдасига қарши олиб бораётган гражданлар урушига биз аралашганимиз йўқ ва аралашиш ниятида эмасмиз».

«Гуанминжибао» газетаси биринчи саҳифасида жавобнинг тўлиқ текстини босиб чиқариб, сарлавҳасида бундай деб таъкидлайди: «Хрушчев Эйзенхауэрнинг тухматдан иборат гапларини рад этиб, яна айтдики, Хитойга қарши қилинган ҳужум — Совет Иттифоқига ҳам қарши қилинган ҳужум бўлади. Хитой халқи чанкайшичилар тўдасига қарши олиб бораётган гражданлар урушига Совет Иттифоқи аралашгани йўқ ва аралашиш ниятида ҳам эмас».

Бугун Пекин радиоси ҳам Н. С. Хрушчев жавобининг тўлиқ мазмунини бир неча марта эшиттирди.

Корея Халқ-Демократик Республикаси. Суратда: Сунчжин металлургия заводида металлни эритиш ва қуйиш пайти. КХДР Марказий телеграф агентлиги фотоси.

Совет ва чет эл журналистларининг матбуот конференцияси

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари Конференциясини чақириш Осиё-Африка тайёргарлик комитетининг раиси Шароф Рашидов 7 октябрь кундузи совет ва чет эл журналистлари учун матбуот конференцияси ўтказди. Матбуот конференциясида газеталар, телеграф агентликлари, журналлар, радио ва телевидениеларнинг 150 га яқин вакиллари иштирок этди.

Ш. Рашидов Тошкентга анча кўп мухбирларнинг келганлиги барча мамлакатларнинг жамоатчилиги Конференцияга зўр қизиқиш билан қараётганлигини ифодалайди, деб таъкидлаб, бу конференция Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг биринчи учрашуви, адибларнинг энг ваколатли халқаро учрашуви эканлигини айтди. Дўстлик, миллатлар мустақиллиги ҳамда Осиё ва Африка халқлари адабиётлари ва маданиятларининг бир-бирини бойитиши руҳи билан — Бандунг буюк принциплари руҳи билан суғорилган конференция адабиётларни ривожлантиришда, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашда, сўзсиз, катта роль ўйнайди. Конференция Осиё ва Африка ёзувчиларининг ижодий фаолияти учун актуал аҳамиятга эга бўлган масалаларни муҳокама қилади.

Ш. Рашидов конференция составини характерлаб, ҳозиргача Тошкентга 30 мамлакатдан 185 делегат келганлигини айтди. Бундан ташқари, бу ерда Италия, Чехословакия, Германия Демократик Республикаси, Греция, Польша, Венгрия, Румыния, Болгария, Германия Федератив Республикаси, совет республикаларидан 160 меҳмон ҳам бор. Австралиялик уч ёзувчи, америкалик адабиётчи Дюбуа ва бошқа бир қанча меҳмонлар йўлда келаётирлар. Бир қанча халқаро ташкилотлардан ҳам вакиллар келган.

Конференцияда қатнашиш учун икки қитъанинг атоқли ёзувчилари, чунончи Мао Дунь (Хитой). Мулк Раж Ананд ва Тарашанкр Баннерджи (Ҳиндистон). Зейя (Бирма), Ито Сэй (Япония), Гул Пача Улфат (Афғонистон), Куларб Сайпрадит (Таиланд), Али Аҳмад Бакасир ва Муҳаммад Халафалла (Бирлашган Араб Республикасидан), африкалик адабиётчилар Самбен Усмон, Сутерленд ва бошқалар келдилар. Совет делегатлари орасида машҳур ёзувчилар Николай Тихонов, Мухтор Овезов, Ираклий Абашидзе, Борис Полевой, Ғофур Ғулом, Мирзо Турсунзода, Сабит Мукановов? Салчак Тока, Берди Кербобоев, Намсараев, Севунц, Мехти Гусейн ва бошқа кўп ёзувчилар бор.

Ш. Рашидов кўп мамлакатларнинг ёзувчилари конференцияни ўзларининг жонажон иши деб билиб, уни пул билан таъминлаш фондига зарур маблағ топширганликларини журналистларга маълум қилди. Шу фурсатдан фойдаланиб, деди Ш. Рашидов, бу фондга ўз ҳиссасини қўшган ЮНЕСКО ташкилотига ҳам ташаккур изҳор қилмоқчиман.

Матбуот конференцияси вақтида Ш. Рашидов журналистларнинг саволларига жавоб қайтарди.

(ЎзТАГ).

Чет эл мухбирларининг Тошкентга келиши

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари Конференциясининг ишини ёритиш учун чет эл мухбирларининг катта бир группаси Тошкентга келди.

Келганлар орасида Айба Сиосаку — «Асахи» газетасидан (Япония), Алихон Масуд — «Нью Эйдж» газетасидан (Ҳиндистон), Ли Нань — Синьхуа агентлигидан (Хитой Халқ Республикаси), Володарская Мария — Агенция Работнича агентлигидан (Польша), Кимпяну Александру — Румыния матбуот агентлиги, Леонхардт Гельмут — АДН агентлиги (Германия Демократик Республикаси), Ливи Аугусто — «Паэзе» ва «Паэзе сера» газеталаридан (Италия), Луцкий Михал — «Трибуна люду» газедасидан (Польша), Ногач Зденек — Чехословакия Телеграф агентлигидан, Оборский Станислав — «Руде право» газетасидан (Чехословакия), Паркер Ральф — Нью Стейтсмен» газетасидан (Англия), Тун Ниота — «Зонтаг» газетасидан (Германия Демократик Республикаси), Бэлфреж Седрик — «Нью-Йорк нэйшнл гардиан» газетасидан (АҚШ), Джохим Алва — «Форум» журналининг редактори (Ҳиндистон) бор.

Делегациялар составига ҳам кўп журналистлар кирган.

* * *

7 октябрда Ўзбекистон Журналистлар союзининг ташкилот бюроси чет эл мухбирлари шарафига қабул маросими ўтказди. Қабул маросими дўстона вазиятда ўтди. Ташкилот бюросининг раиси И. Раҳимов меҳмонларни Тошкентга келишлари билан табриклади. (ЎзТАГ).

ВИЛЬГЕЛЬМ ПИКНИНГ ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ АҲОЛИСИГА МУРОЖААТИ

БЕРЛИН, 6 октябрь. (ТАСС). АДН агентлиги Германия Демократик Республикаси президенти Вильгельм Пикнинг Германия Демократик Республикаси тузилган кунга 9 йил тўлиши муносабати билан аҳолига қилган мурожаатини эълон қилди.

Президент Германия Демократик Республикаси аҳолисини республикада саноат ва қишлоқ хўжалиги соҳасида, илмий ишларда, адабиёт ва санъат соҳасида эришилган катта муваффақиятлар билан табриклайди.

Бизнинг республикамиз, деб таъкидлайди В. Пик, муҳим сиёсий ва иқтисодий куч бўлиб қолди. Унинг халқаро обрўси тобора ўсмоқда. Бизни кучли ва ишончли дўстлар — қардош Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар қўллаб-қувватламоқда.

Сўнгра Вильгельм Пик шуни таъкидлаб ўтадики, Германия Бирлашган социалистик партиясининг V съезди буюк программани белгилаб берди. Бу программа Германия Демократик Республикасидаги барча гражданларнинг манфаатларигагина эмас, балки бутун немис халқининг манфаатларига ҳам хизмат қилмоқда. Бу программа — тинчлик, бахт-саодат ва фаровонлик программасидир, социализм программасидир.

В. Пик Германия Демократик Республикаси Халқ палатасига ва округларнинг халқ вакилликларига бўладиган сайловнинг аҳамиятига тўхталиб, бу сайлов демократия, тинчлик ва социализм иши учун курашга тайёр бўлган янги кучларни сафарбар этишга ёрдам беради, деб таъкидлади.

Пировардида президент Вильгельм Пик бундай дейди:

Совет Иттифоқи билан ва социалистик лагердаги бошқа ҳамма давлатлар билан ажралмас дўстлик алоқалари орқали боғланган ҳолда, барча тинчликсевар халқлар билан маҳкам дўст бўлиб, қатъий ирода билан гўзал мақсад — социализм ғалабаси сари дадил олға борамиз.

РЕСПУБЛИКАНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ МИЛЛИЙ ФОНДИ УЧУН МАБЛАҒ ТЎПЛАНМОҚДА

ПАРИЖ, 6 октябрь. (ТАСС). «Юманите» газетаси қуйидагиларни билдиради: Франция Коммунистик партиясининг Марказий комитети ўзининг 4 октябрда бўлган пленумида француз меҳнаткашлари томонидан республикани ҳимоя қилиш миллий фонди учун ихтиёрий суратда пона тўплаш натижалари юзасидан резолюция қабул қилди. Резолюцияда кўрсатиладики, пул маблағлари тўплаш катта муваффақият билан ўтди. Француз меҳнаткашлари ўзларининг оз оладиган иш ҳақларидан 155 миллион франк ажратдилар. Марказий Комитет кўрсатган ёрдамлари учун уларга қизғин ташаккур билдиради ва сайловолди кампаниясини ўтказиш учун зарур бўлган янги маблағлар тўплашни янада кенг кучайтириб юборишга чақиради.

АНГЛИЯНИНГ УММОНДАГИ АГРЕССИЯСИ

ҚОҲИРА, 6 октябрь. (ТАСС). Уммон имомининг Қоҳирадаги вакиллиги баёнот эълон қилди. Бу баёнотда айтиладики, Англиянинг ҳарбий самолётлари тоғлик Жебел Алахдар районида Уммон ватанпарварларининг позицияларига ва тинч қишлоқларга узлуксиз ҳужум қилиб, уларни ваҳшийларча бомбардимон қилмоқдалар ва ҳимоясиз аҳолини қирмоқдалар.

Баёнотда кўрсатиладики, Уммон пойтахти Низванинг шимолида Уммон ватанпарварлари билан инглиз агрессорлари ўртасида шиддатли тўқнашув бўлди. Бу тўқнашув вақтида инглиз солдатларидан 5 киши ўлдирилди ва шунча киши ярадор қилинди.

ФРАНЦИЯДА ФАШИСТ ИҒВОЛАРИ

ПАРИЖ, 6 октябрь. (ТАСС). Францияда фашист унсурларнинг Франция Коммунистик партияси ташкилотларига қарши иғволари давом этмоқда. «Юманите» газетаси билдирадики, 5 октябрга ўтар кечаси фашист бандитлар Франция Коммунистик партиясининг Марселдаги секцияларидан бирининг биноси остига бомба жойлаштирдилар ва бинони портлатиб юбордилар. Бино қаттиқ шикастланди. Фашист безориларнинг иғвогарлик ҳаракатлари шаҳар аҳолисини ғоят ғазаблантирди.

ТЕЛЕГРАФ ХАБАР ҚИЛАДИ:

☆ Ҳиндистон президенти доктор Раженлра Прасад Японияга қилган сафаридан 5 октябрда Деҳлига қайтиб келди.

☆ Ҳиндистон озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги министрлигида Деҳлида ўтказилган Умум Ҳиндистон чорвачилик виставкасидаги совет павильонининг экспонатларини СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги номидан Ҳиндистонга совға қилиб топшириш тантанали маросими бўлди.

6 октябрь, (ТАСС).

Қуйи Чирчиқ районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида кўпгина газета витриналари ташкил қилинган. Уларга область ва республика газеталарининг янги сонлари ўз вақтида қўйилиб турилади. Суратда: совхоз ишчилари «Ташкентская правда»нинг навбатдаги сонини ўқимоқдалар.

М. Комлев фотоси.

Халқаро китоб виставкаси

Кеча Навоий номидаги опера ва балет театри биносида халқаро китоб виставкаси очилди. Соат 4 га яқинлашганда театрнинг кенг ва ёруғ фойелари чет эл мамлакатларидан конференцияда иштирок этиш учун келган вакиллар, иттифоқчи совет республикаларининг ёзувчилари, турли халқаро ташкилотларнинг вакиллари, Ўзбекистоннинг маданият арбоблари, адабиётчи ва санъаткорлари, Тошкент шаҳар жамоатчилиги вакиллари билан гавжум бўлди. Ҳамма виставка очилишини сабрсизлик билан кутарди. Ниҳоят, лента қирқилади. Йиғилганлар аста-секин виставка стендлари қўйилган залларга тарқаладилар.

Биринчи қаватдаги ўрта залда Совет Иттифоқида китоб нашр этишнинг ривожланиши акс эттирилган. Стендларга рус адабиёти ва қардош халқлар адабиёти классикларининг асарлари, ҳозирги замон совет ёзувчиларининг китоблари қўйилган. Китоблар орасида мамлакатимиз ёзувчилари ва шоирларининг чет эл мамлакатлари халқлари тилларида нашр этилган асарларини ҳам учратиш мумкин. А. С. Пушкин «Капитан қизи» асарининг форсча нашри, Н. Островский ёзган «Пўлат қандай тобланди» романининг арабча нашри ва бошқалар шулар жумласидандир. Стендларга СССРда китоб нашр этишнинг тараққиётини акс эттирувчи рақамлар ҳам ёзиб қўйилган: 1957 йилда мамлакатимизда 1913 йилдагига нисбатан 11 марта кўп китоб нашр этилган. Совет ҳокимияти йилларида ҳаммаси бўлиб 124 тилда 20 миллиарддан ортиқ китоб босиб чиқарилган. Шу зал ёнидаги фойеда мамлакатимизда вақтли матбуотнинг чиқишига бағишланган стендлар турибди. СССРда ҳозир 67 тилда 9936 та газета, 47 тилда 750 та журнал босиб чиқарилмоқда.

Иккинчи қаватдаги залларга қўйилган стендлар Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг СССРда нашр этилган асарларига бағишланган.

Хитой адабиётига аталган стендда Лу Синь, Мао Цзэ-дун, Го Мо-жо, Мао Дунь ва бошқа ёзувчи ҳамда шоирларнинг рус, тожик, тилларида нашр этилган асарларини учратиш мумкин. Шу ерга қўйилган кичик бир диаграммага қараганда, фақатгина Лу Синь асарларининг ўзи Совет Иттифоқида 18 тилда 41 марта 1 миллион 193 минг нусхада босиб чиқарилган.

Корея Халқ Демократик Республикаси, Мўғулистон Халқ Республикаси, Бирлашган Араб Республикаси ва Араб мамлакатлари ёзувчиларининг ҳам жуда кўп асарлари мамлакатимизда турли халқ тилларида нашр этилган. Стендларга қўйилган материаллар шундан далолат бериб турибди.

Ҳинд адабиётига бағишланган стендлар олдида тамошабинлар кўп. Улар орасида миллий кийимлар кийган Ҳиндистон ёзувчилари вакилларини ҳам кўриш мумкин эди. Дўст мамлакатдан келган бу қаламкашлар бизнинг мамлакатда нашр этилган Ҳиндистон бадиий адабиёти намуналарини қувонч билан кўздан кечирардилар. Ҳинд ёзувчиларининг 209 та китоби СССР халқларининг 24 тилида 9 миллион 369 минг нусхада босиб чиқарилган. Бу рақам меҳмонларни ғоят қувонтирди.

Шу залда Япония, Эрон, Афғонистон, Туркия, Покистон ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг асарлари ва халқ ижодиёти намуналарининг СССРда нашр этилган нусхалари ҳам бор.

Иккинчи қаватдаги ўрта залга қўйилган виставка стендлари олдида тамошабинлар узоқ туриб қоладилар. Бу ерга Монголия, Бирлашган Араб Республикаси, Афғонистон, Япония, Судан, Гана, Комбоджа ва Ангола мамлакатларининг ўзида нашр этилган китоблар қўйилган. Бу китобларнинг полиграфик тузилиши, бадиий жиҳатдан безалиши диққатга сазовордир.

Учинчи қават залидаги стендлар Озарбайжон, Грузия, Арманистон, Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон Совет Социалистик Республикалари ҳамда тили ва маданияти билан шарқ халқларига яқин турган автоном совет республикаларининг адабиётини акс эттириб турибди. Жуда бой ва хилма-хил материалларга эга бўлган стендлар СССР халқлари маданиятининг мисли кўрилмаган даражада барқ уриб ривожланаётганлигини кўрсатиб турибди.

Умуман айтганда, виставка материаллари икки қитъа адабиёти ва маданиятининг ҳозирги тараққиёт даражаси тўғрисида бой маълумотлар беради.

Т. НАЖМИДДИНОВ.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

Африка халқларининг қаҳрамонона миллий озодлик кураши тарихига янги шонли саҳифа ёзилди: Гвинея республикаси эълон қилинди.

СПРАВКА

Гвинея Республикаси — Африкадаги янги мустақил давлат

Неча ўн йиллардан бери француз мустамлакачиларининг зулмидан озод бўлиш учун курашиб келган Гвинея халқи референдум вақтида қатъий равишда «йўқ» деди ва Франция ҳукмрон доиралари зўрлаб қабул қилдирмоқчи бўлган конституция лойиҳасини рад этди. Янги конституция лойиҳаси муҳокама қилинаётган вақтдаёқ демократик партия раҳбари Секу Туре бундай деган эди: «Биз бирлашиб ҳаракат қилишга қарши овоз берамиз. Бирлашиб ҳаракат қилиш янги қоғозга ўралган эски товардан бошқа нарса эмас... Биз ҳуқуқнинг тенг бўлмаслигини тан олмаймиз». Гвинея халқи бу ватанпарварлик чақириғига қулоқ солди ва мустамлакачиликка қарши чиқиб мустақиллик учун овоз берди.

2 октябрда Гвинея Территориал мажлисининг фавқулодда кенгаши бўлди, бу кенгаш Гвинеянинг мустақиллигини тантанали равишда эълон қилди ва ўзининг таъсис миллий ассамблеяга айланганлигини эълон қилди.

Республиканинг янги ҳукумати 11 кишидан иборат бўлиб, унга демократик партиянинг раҳбари Секу Туре бошчилик қилади. Миллий ассамблея Гвинеянинг БМТ Устави принципларини қўллаб-қувватлашини айтди ва ҳукуматга Гвинея Республикаси билан бошқа мамлакатлар ўртасида, шунингдек БМТ билан алоқа ўрнатишни топширди.

Гвинея республикасининг президенти Секу Туре СССР Олий Совети Президиумининг раиси К. Е. Ворошиловга мурожаат қилиб, иккала мамлакат ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатишни таклиф этди.

К. Е. Ворошилов жавоб телеграммасида Совет Ҳукумати Гвинея республикасини мустақил ва суверен давлат деб танигаплигини ҳамда у билан дипломатик муносабатлар ўрнатишга ва ўзаро дипломатик ваколатхоналар ташкил қилишга тайёр эканлигини билдирди. К. Е. Ворошилов Совет Иттифоқи халқлари номидан Гвинея халқларига ўз суверен демократик давлати қурилишида муваффақиятлар тилади.

Совет Иттифоқи билан Гвинея республикаси ўртасида дипломатик муносабатларнинг ўрнатилиши халқаро тинчликни мустаҳкамлаш йўлида ҳар иккала мамлакат халқлари ўртасидаги дўстликни ва ҳамкорликни ривожлантиришга ёрдам беради.

Шунингдек Гвинея республикасини Бирлашган Араб Республикаси, Гана ва Жазоир Республикалари ҳам таниди. Африкадаги ёш давлат халқаро майдонга чиқмоқда.

Гвинея илгари еттита бошқа территория билан биргаликда Франция Ғарбий Африкаси таркибига кирар эди. Гвинея майдони 250 минг квадрат километр бўлиб, унда икки ярим миллионга яқин аҳоли яшайди. Пойтахти Конакри шаҳрида 40 минг аҳоли бор.

Гвинеяда яшайдиган бир қанча кичик халқлар орасида энг каттаси фульбе (800 минг) ҳисобланади. Мамлакат аҳолиси чорвачилик ва деҳқончилик билан шуғулланади. Бу ерда шоли, Африка банани, кофэ, зайтун палмалари ўсади. Қишлоқ хўжалик маҳсулоти экспортга чиқарилади.

Гвинеяда фойдали қазилмалар — темир рудаси, боксит жуда кўп. Булар чет эл капиталистлари томонидан ишланар ва чет элга чиқарилар, шу йўл билан монополистларга катта фойда келтирар эди.

Мамлакатни XIX асрнинг иккинчи ярмида француз мустамлакачилари босиб олган эдилар. Чет эл босқинчилари бу ерда шафқатсиз мустамлака тартибини ўрнатдилар, мамлакатнинг табиий бойликларини ва аҳолисини эксплуатация қилдилар. Иккинчи жаҳон урушидан кейин Гвинеяда Африкадаги бошқа мустамлакаларда бўлганидек миллий озодлик ҳаракати кенг авж олди. Бу ҳаракатга Гвинея Демократик партияси бошчилик қилди. Эндиликда Гвинея халқининг кураши катта ғалаба билан тугалланди.

Француз мустамлакачилари Африкадаги ўз позицияларидан, айниқса Африкадаги мустамлакалар экономикасига ҳукмронлик қилишдан келадиган фойдалардан воз кечмаётирлар. Референдум якунлари эълон қилинганидан кейин бир кеча-кундуз ўтмасданоқ Франциядаги реакцион унсурлар Гвинеяни мустақилликдан воз кечдириш учун уни қўрқитиш компаниясини бошлаб юбордилар.

Матбуот хабарларига қараганда, мустамлакачилар Гвинеяга қарши сиёсий санкция қўлланмоқчи. Гвинея халқини турли йўллар билан қўрқитмоқчи. Шу билан миллий мустақиллик учун кураш янги куч билан авж олаётган бошқа француз мустамлакаларига «сабоқ» бермоқчилар.

Франциянинг прогрессив жамоатчилиги Гвинеяга нисбатан ўтказилаётган турли шантаж сиёсатини қатъий қораламоқда. Янги давлатнинг ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш соҳасидаги дастлабки қадамларини қизғин қўллаб-қувватлаётган барча тинчлик севар халқлар Африкадаги ёш республика тарафдоридирлар.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 8/X да **Янгиер**, 9/X да **Ганг дарёсининг қизи**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА 8/X кеч соат 8 яримда Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференциясига бағишлаб **СССР халқларининг музика, ашула ва рақс кечаси.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 8 ва 9/X кеч соат 8 яримда Ўзбекистон халқ ҳофизи **Маъмуржон Узоқов концерти** (ансамбли билан).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА 8/X дан бошлаб янги аттракцион. **«Совуқ денгиз»** ва **«Океан музлари»** деган фильмларда қатнашган **оқ айиқлар**. Ўргатувчи — **Семён Синицкий. 3** бўлимда катта тамоша. Кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

«ПАХТАКОР» стадионида — 11/X кеч соат 7 да «А» ва «Б» класслари учун Совет Иттифоқи кубогининг 1/4 финали: **«Пахтакор»** (Тошкент) — **ЦСКМО** (Москва), **«Динамо»** (Москва) командалари ўртасида **футбол.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун янги киноповесть **Олеко Дундич.**

«ИСКРА» (қишки) — кундуз ва кечқурун **Олеко Дундич**, 3- залда кундуз соат 4-20 минутда **Она меҳри.**

«ИСКРА» (ёзги) — кенг экранли фильм **Капитан қизи.**

КАФАНОВ номли, «САЛЮТ» — **Айланма зина.**

«ХИВА» — **У ким?**

ТОШКЕНТ ОБЛКНИГОТОРГИ

ва китоб сотувчи бошқа ташкилотлар

7 октябрдан

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ВА ОБЛАСТНИНГ БОШҚА ШАҲАРЛАРИДА

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференциясига бағишланган

китоб ойлиги

ЎТКАЗАДИЛАР

Тошкентнинг Театр майдонида (Ленин кўчаси) китоб бозори очилган. Китоб бозори 7 октябрда кундуз соат 2 яримдан кечаси 12 гача, душанбадан ташқари бошқа кунларда эса кундуз соат 12 дан кеч 8 гача ишлайди.

Китоб магазинлари ва киоскаларда, шунингдек китоб бозорида ўзбек, рус ва бошқа тилларда ҳар хил китоблар бўлади.

Китоб бозори ва китоб магазинларини бориб кўрингиз! Ўзингизга керакли китобларни сотиб олингиз!

«Книга-почтой» бўлими бошқа жойларда яшовчиларнинг заказини наложенний платёж тариқасида (жойнинг ўзида тўлаб олиш шарти билан) бажаради.

«Ташоблкниготорг».

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 34808. 136. Совет қурилиши бўлими — 136, Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 132. Секретариат — 29040. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 05915 «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Б. 585.